

biag
L
meri ez
kiadás
nagyváradi
szigorus
erint.
ENZ Cluj
1-18.

Szerkesztőség ki
bivatal és nyor
Cluj-Kolozsvár, St.
L. Pop (Brassai-ut)
Telefon:
szerk. és kiadóh
977, 228 és 1
Es. N. Sz.

asetter Róbert

Budapest

UJ KELET

ESIDO POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjelel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 február 1 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 25 szám

5686. Söbát 17

A kormányval senki sem akar paktumot kötni

Temesváron és Brassóban a nemzeti párttal mennek a kisebbségek. Kolozsváron még nem tisztázódott a helyzet. Ellentétek a Magyar Párt bányási tagozatában. Leleplezték a kormány választási manővereit

Cluj-Kolozsvár, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közszé választásokat megelőző hazafelépítés legjellegzetesebb momentumuma az, hogy a kormány mindenütt és minden párttal paktum tárgyalásokat kezdett. E tárgyalások iránt különösen kisebbségi részről nem nagy bizalom nyilvánult meg és Temesváron a liberálisok terve már kudarcot vallott. Hasonlóképpen megkísérelt a paktum Brassóban is, ahol a szászok megtagadták, hogy minden ígéret ellenére a közös jelölést a kormány utolsó pillanatban feladja. Ezzel olyan listákkal, amelyben csak a maga emberei szerepelnek. Kolozsváron a Magyar Párt is csak hétfőn fog véglegesen dönteni arról, hogy kivel indul a választásokra.

Bukaresti híradás szerint az ellenzék a liberálisokkal egy újabb szenzációs választási trükköt tervez a leplet. Rájöttek ugyanis arra, hogy mindenütt hivatalos ellenlistát is felállítsanak és erre az ellenzéki pártok vezetőiből is beveszik. A választójogi törvény tudvaleg úgy rendelkezik, ha egy és ugyanazon név két listán szerepel, a listák megsemmisülnek. Ennek elejét veendő, az ellenzéki pártok felhívták összes vidéki tagozataikat, vigyázzanak erre a körülményre és ne menjenek bele abba, hogy elkarutakon kívül egyes listára felvegyék tagjaikat.

Az ilyen kétszínű manőverek természetes ellenhatása gyanánt jött létre Temesváron az ellenzéki és kisebbségi pártok kollaborációja és Brassóban is hasonló megegyezés készült.

Brassóban is egymást érik a különböző pártok. Különösen a liberálisok foglalkoznak sokat a közszé választások kérdésével, akik meg szeretnék volna nyerni maguknak a város többségét alkotó szász lakosságot. Ennek érdekében olyan jelölést állítottak össze, melyen csak a törzslakók szerepelnek, azonkívül pedig biztosítják a szászokat, hogy a lemondott dr. Sobnell Károly helyébe a város új polgármesterévé Baiulescut fogja kinevezni a kormány. Baiulescu személye ugyanis nagy szimpátiának örvend a szászok körében.

Tekintettel azonban arra, hogy ennek a paktumtervnek az értelmi szerzője dr. Anghelescu volt, a liberálisok brassói tagozatának elnöke, aki nyílt ellenfele a szászoknak, a szász nemzeti tanács az ajánlatot elutasította. Mindaddig, amíg a vármegye élén a jelenlegi prefektus, a liberális tagozat élén pedig dr. Anghelescu áll, a szászok hallani sem akarnak választási kartellról a liberálisokkal. Ugyanakkor a szász nemzeti tanács informatív jellegű tárgyalásokat kezdett a nemzeti párttal és a többi kisebbségekkel egy antiliberális választási blokk megteremtése érdekében.

Temesváron a bányai német sváb párt vezetőségét, az ugynevezett Volksbotet ma délutánra összehívták, hogy ratifikálja a nemzeti párt, a szocialisták és a sváb németek között létrejött egyezményt a közszé választásokra vonatkozólag.

A három párt között, mint ismeretes, napok óta folynak a tárgyalások és az elmúlt év novemberi propositiók alapján a megegyezés köztársasági listára is jött. A megállapodás szerint a 30 tanácsostól 8 német, 8 román nemzeti párti, 7 szocialista, valamint 7 magyar és 7 szász tagot állítanak be a listába. Kimondták, hogy ezt a megállapodást betartják függetlenül attól, hogy a Magyar Párt a közszé választásokkal kapcsolatban milyen álláspontot foglal fel.

A megegyezés, amelyet ma publikáltak, óriási szenzációt keltett.
A Magyar Párt temesvári tagozatában két irány áll egymással szemben. Az egyiknek élén dr. Veteráni Viktor és a körje csoportosult vezetők állnak. Ezeknek az az álláspontjuk, hogy a választásoknál a liberálisokkal kell együttműködni, ha a központ így rendelkezik. A másik csoport viszont, amelynek élén dr. Ostie Andor, dr. Csafriek Nándor, dr. Brebera és Kabos Armin állnak, azon az állásponton van, hogy a létrejött ellenzéki csoporttal szemben a magyarság elenyésző kisebbségben van és így illuzórius volna a liberálisokkal együttműködni. Ezek kijelentették, hogy amennyiben a Magyar Párt központja ezzel az állásponttal szembehelyezkedne, ők levonják a konzekvenciákat és lemondanak a pártban viselt állásaiukról.

Küszöbön az összes ellenzéki pártok tömörülése az antiliberális blokkban

A nemzeti- és a parasztpárt nehezen tudnak osztozkodni a miniszteri tárcákon. Az averescanusok és a szocialisták is részt kívánnak venni az antiliberális blokkban

(Bucuresti-Bukarest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti párt végrehajtóbizottsága által választott delegáció tegnap délután kétórához tartó tanácskozáson előkészítette a parasztpárttal létrejött kollaborációs egyezmény ratifikálását.

Este két órakor összeült a két párt vegyesbizottsága, hogy az utolsó simításokat eszközölje az egyezmény szövegén és hogy megbeszéljék azt a manifesztumot, amelyet ma ma nap folyamán kibocsátanak, amelyben tudatják az ország közvéleményével a két párt közötti megegyezést. Az értekezlet fél 9 órakor ért véget.

Kijövet Maniu Gyula kijelentette, hogy a delegáció ratifikálta a két párt között létrejött kormánykollaborációs egyezményt.

Osztozkodás a stánumokon

A nemzetipárt és a parasztpárt kiküldöttei ma egész délelőtt tárgyaltak. A tárgyalások során új feltételek kerültek elő, amelyek ügyében azonban még nem történt döntés. Ma kellett volna a felhívást megszövegezni, azonban erre nem került sor. A parasztpárt kérte a tárgyalások elhalasztását keddig.

Az elhalasztás különféle kombinációkra ad alkalmat. Egyesek szerint a belügyi tárca betöltése körül vannak nehézségek. A parasztpárt 3 javaslatot tett.

1. A belügyminisztert a két párt közösen jelölje meg, közös elhatározással.
2. A miniszterelnököt pártonkívül álló egyéniség jelölje ki.
3. Állítsanak fel egy belügyi államtitkárságot (subsecretar de stat) s ez feltétlenül a parasztpártból kerüljön ki s ennek a hatásköre sokkal nagyobb legyen, mint a jelenleginek.

Más verzió szerint a belügyminisztériumi tárcán kívül a külügyi, a kereskedelemügyi és a földművelésügyi tárcák körül is nézeteltérések támadtak a két párt között.

Annyi bizonyos, hogy újabb nehézségek merültek fel, amiben nem kis része van a liberálisok mesterkedésének. Ugyanis minden lehetőséget elkövetnek, hogy a két párt közötti végleges megegyezést megakadályozzák.

Ez új nehézségek ellenére a két párt kebeleben a hangulat egyformán bizakodó s hiszik, hogy sikerül a végleges megállapodást megkötöni.

Hivatalos jelentés szerint a tárgyalások elhalasztásának az az oka, hogy Stere sürgősen beza kellett utazzon Kisenevbe és hogy Lupu dr. gyengélkedik.

A néppárt vezérbizottsága tegnap délután 5 órakor Averescu tábornok elnökletével összeült,

hogy a választásoknál a liberálisokkal kell együttműködni, ha a központ így rendelkezik. A másik csoport viszont, amelynek élén dr. Ostie Andor, dr. Csafriek Nándor, dr. Brebera és Kabos Armin állnak, azon az állásponton van, hogy a létrejött ellenzéki csoporttal szemben a magyarság elenyésző kisebbségben van és így illuzórius volna a liberálisokkal együttműködni. Ezek kijelentették, hogy amennyiben a Magyar Párt központja ezzel az állásponttal szembehelyezkedne, ők levonják a konzekvenciákat és lemondanak a pártban viselt állásaiukról.

hogy Petrovici és Goga beszámoljanak a nemzeti párttal, illetve parasztpárttal folytatott megbeszéléseikről. A két pártvezér beszámolója után a vezérbizottság elvben elfogadta azokat a feltételeket, amiket az egyesült ellenzék eléjük szabott a közszé választásokkal kapcsolatos antiliberális blokkra vonatkozólag, de kéri az egyik pont módosítását. Nevezetesen azt, hogy kormányrajutás esetén a közszé választások törvényét módosítani kell csupán és nem megsemmisíteni.

Igy az egységes ellenzéki front létrejöttnek tekinthető.

Este 7 órakor dr. Lupu lakásán az Averescu-párt delegátusai átnyújtották a vezérbizottság határozatát. A részletkérdések megvitatására közös bizottság alakult, amely bizottságban a nemzeti párt, a parasztpárt és a néppárt egyformán vannak képviselve. A bizottságot így állították össze:

Popovici Mihály és Demetrescu Braila a nemzeti párt részéről, Madgearu és Jianina a parasztpárt részéről, Goga és Petrovici pedig a néppárt részéről.

Külön manifesztumban közlik a közvéleményvel az egységes front megalakítását. Ezt a manifesztumot is ez a vegyes bizottság fogja megszövegezni. A nemzeti párt és a parasztpárt közötti egyezményt ettől függetlenül egy másik manifesztumban adják a közvélemény tudomására.

A néppárttal kötendő választási megegyezés ügyében ma délelőtt is folytak a megbeszélések. Goga ma délután 5 órakor Averescu elé terjeszti azt a felhívást, amelyben ezt a megegyezést bejelentik s ha a tábornok azt ratifikálja, még a holnapi napon megjelenik.

A szocialisták az ellenzékkel szavaznak

A romániai szocialistapárt vezére, Ite Petrescu ma délelőtt hosszabban tárgyalt Lupu dr.-al a közszé választások ügyében. Kijelentette, hogy a szocialistapárt mindenütt intenzívebb, elkeseredett küzdelmet fog folytatni a hivatalos lista ellen. Mindenütt a demokratikus pártokkal akarnak együttműködni. Ma délután 5 órakor újból találkozni fog Lupuval. Biztosra veszik, hogy a parasztpártnak sikerülni fog az egész ország területére megállapodást létrehozni a szocialistákkal.

Csernovitzban — amint azt már jelentették — a szocialisták és a parasztpárt között megegyezés jött létre a közszé választások ügyében. A lista élére a megállapodás értelmében Grigovici szocialista kerül.

Érdekes a Respunderea köré csoportosult liberális disszidensek elhatározta, hogy nem állítanak fel külön listát a fővárosban a közszé választások alkalmával, hanem az ellenzéki listát fogják támogatni és annak érdekében fognak propagandát csinálni.

Berlini embertípusok

— Az Uj Kelet állandó berlini munkatársától —

(1. A rendőr)

Berlin, január 30. A rendőr az a zöld (ujabban sötétkék) egyenruhába bujtatott és irigylésre méltó barna bőrkesztyűvel rendelkező ember, aki az utcakereszteknél áll és a forgalmat akadályozza. Eredeti célja az ilyen u. n. forgalmi rendőrnek a forgalom lebonyolítása, de egészen kételkedően, bebizonyított tények előtt, akik a berlini forgalmi életet ismerik, hogy ezen hivatásának nem tud megfelelni. Mert: ahol forgalom van, ott még ő sem tudja azt kiküszöbölni, sem lebonyolítani s így csak zavaró momentum a járművek útjában. Ahol meg nincs forgalom... oda meg minek a rendőr?

A berlini poroszoknak általában az a véleménye, hogy a rendőr a rend fenntartására szolgál, mert hiszen rendnek muszáj lenni. Ezen dologban, de csakis ezen egyetlen dologban minden németnek egy a véleménye a deutschnationaloktól a szociáldemokratákig. A kommunistáknak és völkischeknek itt is külön véleményük van: ők a rendtelenséget szeretik!

Tehát: mivel rendnek muszáj lenni odaállították az utcakereszteződésre a forgalmi rendőrséget. De mivel a tapasztalatok azt mutatták, hogy a forgalmi rendőrség sok tekintetben inkább akadályozza, mint lebonyolítja a forgalmat, elektrómos jelzőtoronyokat állítottak fel. Hiába: a forgalmi rendőrség mégis csak lassan működik. De hiszen érthető okokból. Tessék csak elgondolni: a rendőrnek kellő méltósággal kell a kezét felemleni (erre már az iskolában megtanítják) azután meg kagylómesen inteni kell. No de még egyéb problémák vannak néha: E ő kell venni a noteszt, mert vagy a sebesség meg nem engedett, vagy a szám nem szabályos, vagy a taxi nincs rendben. Ezért azután az autókhoz negyedóraig is el kell várni az utcakereszteződésnél és ha maga Hindenburg is ül benne 10 villamos és 100 autó összezsúfolódik és megvárja a méltóságáteljes kézlegyintést.

Igen, a német rendőr eredeti embertípus, gép a berlini forgalom érdekeinek szolgálatában. Megvan-e méltóság kellemes és kellemetlen oldalai. Ugy hiszen a kellemesek közül a tekintély a legfontosabb: nincs olyan utcai árus, újságárus, autorizált, koldus a nagy német metropolisban, aki a tisztelet és respektus kifejezése nélkül merné ki mondani: „Der Grüne kommt!“ (Még most is azt mondja, dacára annak, hogy már sötétkék az egyenruha).

De a hátrányai is megvannak a foglalkozásnak. El látam: Szilveszter éjszaka tizezrekre menő tö-

meg tombolt a centrum snyesen kivilágított utcáin, a Friedrich-Strassen még az autóforgalom is megszűnt. Tombolt a jékedv, mindent szabad volt, az emberek között nem voltak különbségek, farsangosan kiöltözött maszkok szaladgáltak az utcán. És a rendőr?

Neki meg kellett őrizni komolyságát még akkor is, ha megjegyzéseket tettek rá, ha lovának lábát csipték meg és ha részegek csókolták arcát. Ő kor-dont állott!

Mert rendnek muszáj lenni! És mikor a jókedv te ópottjára hágott, mikor az ember kétel kedni kezdett abban, hogy Berlinben vannak-e józan emberek és még a rendőr akkor is ott állott a gyalogjáró két oldalán és mutatta, hogy lefelé csak jobbra és vissza csak balra szabad a járás.

És ugyilátszik az is parancsba volt adva, hogy mosolygni sem szabad, mert még azt sem láttam a rendőrök arcán.

Hiába. Rendnek muszáj lenni! És a rendőr arra szolgál, hogy a rendet fenntartsa, a forgalmat lebonyolítsa és megőrizze komolyságát!

(2. Az utcai árus)

Az utcai árus is egészen sajátos species. Egy magasabbrendű emberfaj. Egészen bizonyos, hogy a berlini utcai árus az az emberfaj, amelyre Kayserling is gondolt, amely tényleg rendelkezik azzal a bizonyos energiaplusszal, amely az embereket a matéria fölötti okvetlen hatalomhoz juttatja.

Mert hiszen ki volna még az, aki a matéria fölött akkora hatalommal rendelkezik, hogy a legrosszabb harisnya anyagáról elhitei az emberrel, hogy selyem. Miadenesetre, hogy a harisnya tényleg selyemnek néz ki, az már nem az ő érdeme.

A reklámnak mestere: mert ki ne hallgatna meg egy embert, aki beszédét úgy kezdi, hogy: „Emberek! Németország újra nagy lesz!“ Vagy úgy, hogy: „Megoldottuk a kormánykrisist!“ A vége ugyanaz, hogy a legfinomabb anyagból készült cigarettaszipka ára 20 Pfg. csak 20 Reutengpfennig.

Ki merné kétségbevonni, hogy mindehhez a fantázia magas röpte szükséges és ügyesség!

De ha mindentől el is tekintünk, utóvégre értékelni kell azt a képességet is, hogyba vevő nem is szerez az utcai árus, de megállítja az „áppencsak egy negyedórászat“ késő stenotypistint és mosolyos csal könyv professzoros bicikl ajkára.

Az utcai árus szószóki és agitátorikus képességekkel megáldott ember, kit csupán szerencsétlen társadalmi berendezkedésünk akadályozott meg abban, hogy sikeres politikai működést fejtson ki. A napokban voltam a Reichstagban és eesküszöm, a legkomolyabb és legtehetségesebb szószóknak nem volt annyi hallgatója, mint a legkontárabb friedrichstrassei utcai árusnak. Már pedig ugy-e a Reichstagba mégis csak beszédet hallgatni járnak az em-

berek. Az utcára pedig minden lehető egyéb célból... És ez mutatja éppen az utcai árus tehetőségét, hogy az egészen más célból az utcára kerülő embert beszéde meghallgatására bírja.

Lehet az is, hogy a példa rossz volt, mert ma minden oldalról a parlamentáriszmus kizűzését emlegetik. De azt sem lehet mondani viszont, hogy a parlamentáriszmus az utcai árusok javára esik viszsza, mert nem hiszem, hogy valaki arra gondol, hogy a parlamentáriszmus az utcai árusokkal lehetne pótlói. Bár... miért ne?

Az utcai árusok reklámelődásai néha igen szellemesek. És talán éppen ezen okból jutottam egy logikus megfontolásra: Az utcai árusok ugy-e az u. n. „unintelligens elemek“ köréből kerülnek ki ahol nem ismerik a finom szellemeséget és a nüanszokat. Honnan származnak ezek a szellemeségek?

A másik dolog olyasvalami volt, amit nem tudtam magamnak ezelőtt sohase megmagyarázni. Egy csendes elhagyott charlottenburgi utcának magányos házán érdekes tábla áll: — Heilmuth Lüdke Gelegenheitsdichter und Schriftsteller.

Most e két dolog között próbáltam összefüggést keresni és mint kiderült, nem alaptalanul. Egy szabad pillanatában, az üzleti idő végefelé, mikor éppen „üzletét zárta“ (értsd kevés holmiját összegyűjtötte egy kopott kofferbe) egy árust meginterviewoltam.

Kérdésem az volt, hogy honnan szerzi be kiállításainak szövegét, mert az irodalom ezen egyszerű és fejlődésnek induló műfaja után határozottan érdeklődöm. A kérdés valószínűleg bizelgő volt újdonsült barátomnak, mert fölköszöndő illő bőbeszédűvel közölte velem: — Ah nee, ezó sincs róla, hogy az ember az ilyen szöveget saját maga csinálja, mindenkinek élni kell! Leben ut leben lassen. Az ember elmegy egy Gelegenheitsdichterhez (a címével is készségeen szolgált) és rendel egy szöveget. Két márkáért a legrosszat is megcsinálja. Sőt be is tanítja az embert. A szöveget azután az ember a politika aznapi események változása szerint kicserélheti. Most például a magyarországi pénzhamisítás lesz aktuális!

„Sóval most már tudom azt is, mi az a „Gelegenheitsdichter.“

De a definíciót az utcai árusról kénytelen vagyok módosítani: Az utcai árus szószóki és agitátorikus képességekkel megáldott ember, kivel azonban hiányzik a koncepció és a beszéd tartalma és így annak, hogy a politikai téren nem fejt ki eredményes működést, éppen ez a körülmény az oka.

Havas Imre

* Olvassa el az Uj Kelet könyvsztálya mai hirdetését.

A fürthi messiás

— Regény —

Irta Jacob Wassermann

15

Hallatlan dolog történt a paplak előtti téren. Egy fiatal és szép leánya azt a szimbolikus cselekedetet vitte véghez, amelynek jelentése az volt, hogy az állatok is bebocsátást nyernek a messiási birodalomba. A nézők bizonyára megborzadtak, vagy megrendítették őket a látvány, vagy csudálkoztak, de mindannyian valami mély ünnepélyességű hitvallási ténykedés érzésével nézték. Sápadt orcával állottak körül és reszkettek a borzadástól. A zsinagógában megfújták a sófárt és úgy hangzott, mint valami magányos riadó az utcákon át, a háztetők fölött, mint egy sürgető hívás a kabbalah sötét mélységeiből. Fején koronával jött Cirle és olyan kíséret követte, mint valami heregnőt. Aki csak rápillantott, úgy hitt benne, mint magában a Megváltóban. Egy keresztény ifjú, névszerint Wagenfeil, a pap fia, úgy követte lépésről lépésre, mintha meg volna babonázva. Végül is Sabbatai dicséretét dalolta csaknem költői lendületű szavakkal és Cirle meghallgatta őt, még mielőtt a nap nyugovóra szállt. A lényében nem volt semmi tartózkodó szemérmesség, minden mozdulatában valami ragyogás volt. A férfiak eszüket vesztették, ha előttük állt, és a messiásmenyasszonyi glória ellenállhatatlan jellegzettséget adott minden szavának. Odament a böjtölőkhöz és imádkozókhöz és fölemelte őket. Mert sokan napokhoz és fölemelte a böjtölőkhöz és imádkozókhöz és fölemelte őket. Mert sokan napokhoz és fölemelte a böjtölőkhöz és imádkozókhöz és fölemelte őket. Mert sokan napokhoz és fölemelte a böjtölőkhöz és imádkozókhöz és fölemelte őket. Mert sokan napokhoz és fölemelte a böjtölőkhöz és imádkozókhöz és fölemelte őket.

másaik voltak, — „sugaras éjszakák,“ amint ők mondták, — istenes vízióik, így állottak ellent a Sátánnak és éjszakánként gyászdalokkal telítették a levegőt. Fáradszóról tanulmányozták át a kabbalah minden könyvét, a talmud minden lapját és új, csudatáró értelmeik után kutattak. A feleségeik, — ha ugyan nem mentek az orgiákhoz, — határtalan fanatizmusnak adták magukat, kiállottak a piacra, a legnagyobb tömegek közé, haszontalan kegyetlenségekre, haszontalan bűnözésekre ösztökélték az embereket és keserű szitkokkal átkozták a keresztényeket. A gyermekek maguk a hagyatva maradtak, a csecsemők hiába sirtak az anyamell után, és hamarosan meghaltak. Ehség és böség, pompa és a nyomoruság kezét nyújtottak egymásnak. Nem volt több rendszeres istentisztele, és ha mikor együttesen imádkoztak, kiáltoztak, követelőztek, diadal-maskodtak az oltár előtt, olyan volt az, mint az öreg Isten meggyalázása. Cigányok kószáltak uton-uttfélen és még csak növelték az ijedelmességet és a zavart. A pápa és a császár, — mint minden városba, — ide is követeket küldtek, de ezek dolgukvégezetlen voltak kénytelenek távozni. Nürnberg szabad városa ötven lovas és egy kapitányt küldött ki, de a kapitányt minden lovasával egyetemben, még aznap este, garázdán kurjongatva látták végig tántorogni az utcákon. A folyó mellett, fent, Buch felé egy tiszteletreméltó, nagytudományu keresztény férfi lakott. Alaposan ismerte a klasszikus nyelveket, és antropológiával, valamint alchymiával is foglalkozott. Az emberek azt tartották felőle, hogy felfedezte a bölcsék követését és mérhetetlen sok kincsért eladta a török császárnak. Megkérdezték tőle, hogy mi a véleménye minderről a viharról és

forrongásról, mire ő így felelt:

— A zsidó egy veszett állat. Hahogy kieresztitek a ketrecből, szöröstől-böröstől fölhal benneteket. Mindameddig azonban a ketrecben marad, olyan szelid mint egy kutya. Sok ez van a zsidónak és olyan, mint a földgiliszta. Hahogy ketté vágod, — kettő mászik tovább.

Sohasem sürrösödött fenyegetőbben az anarchia a népek fejé fölött, mint ebben a demóniás, önkivületes időben. Amikor hire érkezett, hogy Frankfurtban, Wormsban és Mainzban a zsidók felkészültek, hogy Cionba induljanak, olyan izgalom támadt, amely valami hosszú, forró áhitathoz volt hasonló. Minden vágyakozás egyetlen célpont felé irányult és mindenki elhatározta, hogy követi a próféta hívását.

Ugyanazon a napon, — éppen halottak napja volt, — Ráchel az ágyában fekűdt és tompa egykedvűséggel meredt az ablakon át, az esti égboltra. A ház üres volt. Minden lépés visszhangot ütött volna, mert a padló-resztekéke gyakran maguktól is meggyikorogtak. Ráchel már két napja nem látta az anyját, az apja pedig reggel óta távol volt. Az utóbbi időben senki se törődött vele és a zsidó asszonyok se jöttek már, hogy órákhozat mellette legyenek. De erről nem gondolkodott. Örült, hogy újra este van.

Amikor besötétedett, Maier Náthán a szobába lépett. Egész lényé feldult volt és olykor-olykor rövid, mekegő nevetés tört ki belőle. Egy olajméc világánál megszámlolta a pénzét és később, egy gyöngyökkel és ékszerekkel teli ládát elásott az udvaron, a kút mellett. A munkától kiizzadva, fujtatva, köpködve jött vissza, leült a lánya mellé, állat az ásó nyelére nyugtatta.

Folytatása következik.

Február 28-án

Az Erdélyi megkezdett kérés után Maros leg a marosvásolva az első, január 31-ről

az Erdélyi Zsidó portja január 1-én, amelyen lasztották meg a dr. Adle jegyzők Sugát pénztáros Einzi dor és Berné Szegő Árpád, dr. Schlesinger Pál, Kahána Bnuel, Stern Lip Béla, Ascher György. Keren

A dévai hel meg tisztújító nőklele alatt, a cia határozatair port delegátusa Kajemet munká az agilis urhölgy vazott meg. Dr jelentést a hely a cionista prop KKL-biztos, m eredményt mut ezután beszámó könyvi közönet adta a felmenté közgyűlés egyha meg. Elnök dr. Simon, titkár d min, pénztárnok László, ellenőr lasztmányba pe Aviva, Somra é ját. Dr. Szegő megköszönte a a gyűlés véget

Aki ott és Ady E

(Gherla-Szamos tudósítójától.) Je Szamosujvár. A metropolisa ez a egyhangúságban é szenzáció ritkán emberek laknak it kitalálni. Szamosu görögkatolikus pangra. Nevezetes Ebben a fégyház és itt halt meg B ország koronázatlan Elbea a különban lakik Sch. A emlékével a szívele miközben le kieszem azok a mozzanatok szanatóriumban, a lalkébe rögöztek. valamint Ady End utolsó napjainak i lyamán. Kiss Józ utolsó pillanatig m lyet rengeteg sok irásában olyan pá hozni. Ady Endre már jóformán telje ből és erősen exalt gonim megtöltött Apoldin kívül, csak tele hozzá.

Azalatt a két szanatóriumban fekezelés dacára gya Halála előtt egy nyugodott. Sőt, hal beszélni azonban ne

ZSIDÓ KÖZÉLET

Február 28-án lesz a marosvásárhelyi körzeti konferenciája

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség által megkezdett körzeti konferenciák sorában, a déli után Marosvásárhely következik. Eredetileg a marosvásárhelyi körzeti konferenciája lett volna az első, de ezt technikai okok miatt január 31-nél február 28-ra halasztották.

Brassóban

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja január 17-én tartotta tisztújító közgyűlést, amelyen a következő új vezetőséget választották meg: Dr. Ritter Sámuel elnök, alelnök dr. Adler Izidor, titkár Feiler Dezső, jegyzők Sugar Böske és dr. Springer Artur, pénztáros Einzig Rezső, ellenőrök Berger Nándor és Bernath Béla. A választmány tagjai: Szegő Arpád, Herskovits Adolf, Sebesi Izsó, dr. Schlesinger Salamon, Sole Miksa, Feiler Pál, Kshana Bernát, Róth Lázár, Gruber Emánuel, Stern Lipót, dr. Fischer Gyula, Faehndrich Béla, Ascher Henrik, Sole Izidor és Schul György. Kéren Kajemet-biztos Gruber Emánuel.

Déván

A dévai helyi csoport január 24-én tartott tisztújító gyűlést dr. Szegő Ernő elnöke alatt, aki a marosvásárhelyi konferenciára határozatairól számolt be, mint a helyi csoport delegátusa. Dr. Mihályi Károlyné a Keren Kajemet munkájáról tartott beszámolót. A gyűlés az elhunyt urhölgynek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg. Dr. Lauffer Andor titkár tartott jelentést a helyi csoport múltévi működéséről és a cionista propaganda dévai helyzetéről. Ugy a KKL-biztos, mint a titkár jelentése kielégítő eredményt mutat. Gál Armin pénztárnok tett ezután beszámolót, majd a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazta a vezetőségnek, megadta a felmentést. Werner Rudolf javaslatára a közgyűlés egyhangúlag a régi vezetőséget választja meg. Elnök dr. Szegő Ernő, alelnök Fenichel Simon, titkár dr. Lauffer Andor és Izsák Armin, pénztárnok Gál Armin, jegyző Schechter László, ellenőr Citranyi-Citron Sándor, a választmányba pedig beválasztották a Barisszia, Aviva, Sómra és Sómér csapatok egy-egy tagját. Dr. Szegő elnök a vezetőség nevében is megköszönte a közgyűlés bizalmát, és ezek után a gyűlés véget ért.

Aki ott volt Kiss József és Ady Endre haláloságyánál

Gherla-Szamosújvár, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától. Jellegetesen egyhangu életű városka Szamosújvár. A magabazárkózott örmények erdélyi metropolisza ez a város, amelynek lakói megszokott egyhangúságban élnek napjaikat. Nagyjelentőségű szennző ritkán akad erefelé. Közismert típusu emberek laknak itt, akikről semmi újat nem lehet kihálni. Szamosújvárt több közismert iskolája és a görögkatolikus püspöki rezidencia emeli városi rangra. Nevezetes feyháza is van Szamosújvárnak. Ebben a feyházban töltötte legbosszabb rabidejét és itt halt meg Rózsa Sándor, az egykori Magyarország kormányzója.

Elbeszél a különös figurájú szamcsmerténi városkában lakik Sch. Ákosné urhölgy, két nagy poéta emlékével a szíven. Álmatag hangon beszél róluk, miközben lelkizemelt előtt egymásután vonulnak el azok a mozzanatok, amelyek a budapesti Liget-szanatóriumban, a két nagy költő ápolása közben lelkébe rözöttek. Kiss József, az örökös optimista, valamint Ady Endre a komor pesszimista élete utolsó pillanatának intimitásába vezet be beszéde folyamán. Kiss József szenvedő betegsége alatt is az utolsó pillanattig megőrizte humoros kedélyét, amelyet rengeteg sok versetért, ezatirában és egyéb műveiben olyan páratlan művésziességgel tudott kifejezni. Ady Endre betegsége utolsó stádiumában már jótómán teljesen kizokkelt emberi méltóságából és erősen váltott állapotban volt. Orvosi szíven megillották, hogy bárki meglátogassa. Apokrifáknál csak feleségének volt szabadbemenegetele hozzá.

Azalatt a két hét alatt, amíg Ady a Liget szanatóriumában fekvett, a különös, gondos orvosi kezelés dacára gyakran voltak hisztérikus rohamai. Halála előtt egy pár nappal azóban már megnyugodott. Sőt, halála napján elméje is megtisztult, tisztulni azonban nem tudott.

Ady Endre haldoklása alatt az orvosokon és Sch. Ákosné urhölgyön kívül senki sem volt jelen. Caendesen és észrevétlenül halt meg a nagy poéta, merő ellentétben harcias jellemével. Halálának híre a Petőfi Kultúregyesület bizottsága jelent meg legelőször a helyszínen. A bizottság tagjai ereklények kérték el azt a lepedőt, amely a nagy költő testét az utolsó pillanatokban takarta.

Kiss József merő ellentéte volt pályatársának betegségének legválságosabb pillanataiban is. A legvidámabb hangulatban tartotta az egyébként komor szanatóriumot. Felegségével már a kora reggeli órákban végigsétálta a szanatórium folyosóit és kertjét. A két összeaszott, törpe emberpár rövidesen az egész kórház kedveltjei lettek. A szanatórium humánusézelméi főigazgatójával, dr. Jakobival igen gyakran összekocant, különösen a diétáskoszt

miatt. Mindenesetre ezek az összekocanások sohasem voltak komolyabb természetűek.

Midőn Kiss József belátta, hogy ő sem mire sem mehet a keményfejtű főorvossal, névjegyén a következő élecs sorokat írta Sch. Ákosné urhölgynek: „Kedves Nagysád! Köszönöm szíves figyelmét, a virágokat. Protezsáljon be kérem dr. Jakobigazgató urnak, hogy mentsen fel a diétáskoszt alól. Jó nekem a közönséges parasztkonyha is. Nincsen nekem semmi bajom, csak egy kicsit megszurkultem. Legközelebb lenyiratom a szakállamat és letagadok egy csomó esztendő. Kiss.” E sorok megírása után egy pár napra a költő valóban megbizonyította, hogy a diétás kosztra nem reflektál. Egy délután, naplemente előtt, jobblétre szenderült...
Fried Miksa

Ma éjfélkor megszólalnak az összes kölni harangok

(Köln, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kölni zóna teljes kiűritésének alkalmából, amely ma éjjel fog végbemenni, pontban éjfélkor megszólalnak Köln város összes harangjai. A Dom-téren az éjszakai órákban hatalmas felszabadítási ünnepséget rendeznek. Az egész várost kivilágítják és fellobogózzák. A végelesen felszabaduló területek lakossága örömmámorban uszik. Kölnt várost a francia csapatok hét esztendeig és két hónapig tartották megszállva.

A diákság csak a numerusz klazusz ellenében hajlandó beszüntetni a zavargásokat

Zsidó tiltakozás az egyetemi verekedések ellen

Bucuresti-Bukarest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyetemi diákszavargások tegnap délután is tartottak, noha az egyetemi tanács a legszigorubb rendszabályokat helyezte kilátásba a zavargókkal szemben.

Anghelescu közoktatásügyi miniszter tudva levőleg felhívást intézett az egyetemi diáksághoz, amelyben arra kérte őket, hagyják abba a zavargásokat s lassan hozzá végre a komoly tanuláshoz.

Az antiszemita diákok nem válaszoltak erre a felhívásra s kijelentik, hogy a zavargások nem szűnnek meg mindaddig,

- 1. amíg törvényhozásilag életbe nem lép a numerusz klauzusz,
- 2. amíg az egyetemi diákokthonokban zsidó diákok is helyet kapnak és
- 3. amíg Reiner professzor háborus működése ügyében a vizsgálatot le nem vezetik.

A regáti zsidók szervezete, az Unione Evreilor Romani tegnap elnöki ülést tartott ebben az ügyben és tiltakozó manifesztumot tett közzé. Ebben a manifesztumban felemelik szavukat az ellen, hogy a zsidó diákok tanulmányai elé akadályokat gördítsenek és tiltakoznak a kormánynak a zavargókkal szemben tanusított hallgatolagos magatartása miatt.

Sir Alfred Mond kilépett a liberálisoktól és belépett a konzervatív pártba

Az ismert cionista politikus ellenerte Lloyd George pártjának balra tolódását. Sir Alfred Mond tárcát kap a Baldwin-kabinetben?

(London, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol politikai köröket sir Alfred Mond-nak, az ismert kiváló politikusnak, a Lloyd George-kormány volt miniszterének, a liberális pártból való kilépése foglalkoztatja. A liberális párt, amelynek élén tudvalevőleg Lloyd George áll, az utóbbi időben erősen revideálta programját és több olyan pontot vett fel abba, amely éles ellentétben áll a párt multjával. Többek között elhatározta a párt, hogy radikálisabb földreformot követel és hogy az összes társadalmi kérdéseken, így elsősorban a bányák és üzemek nacionalizálása kérdésében az eddiginel baloldalibb politikát fog folytatni. A párt programjának ez a radikálizálódása azzal az eddig még csupán legdiszkrétebben hangzóttatott intencióval tör énik, hogy idővel a liberális párt egyesüljön Macdonald munkáspártjával.

Sir Alfred Mond, aki egyébként Lloyd George legrégebb barátai és hívei közé tartozik, már az első pillanattól kezdve tiltakozott a párt politikájának balra tolódása ellen és mindent megkísérelt, hogy Lloyd Georgeot a programreformtól elterelje. Ez a szándéka azonban nem járt sikerrel. A párt többsége elfogadta Lloyd George prozocióit és a munkaprogramba felvette ugy a fokozottabb földreform, mint a részleges nacionalizálás követelését. Sir Alfred Mond ennek következtében kényszerítve látta magát, hogy a pártban viselt tagágáról lemondjon. Lemondólevelét tegnap juttatta el a párt elnökéhez, Lloyd Georgehoz, aki a legnagyobb megütközéssel értesült sir Alfred Mond kiválsáról és megütközése pillanatában azt a merész hasonlatot kockáztatta meg, hogy sir Alfred Mond sem cselekedett másként, mint fájának egyik általánosan ismert képviselője. Ezt a rossz indulatu célzást nyilvánvalóan az áruló Judás Iskariotra értette. Lloyd George merész kijelentése londoni politikai körökben kinos konsternációt váltott ki.

Sir Alfred Mond egyidejűleg belépett a konzervatív pártba, amely tudvalevőleg, élén Baldwin-nal, jelenleg is kormányon van. Politikai körökben bizonyosra veszik, hogy sir Alfred Mond lépését zsidó körökben is, minthogy a kiváló konzervatív politikus tudvalevőleg egyike a legbefolyásosabb angliai cionistáknak, akiknek Palesztina ujjáépítése terén nagy érdemei vannak.

FÓRUM

Offensiva bál meghívókkal

Sobasem hittem különsképen, hogy a társadalomban sulyos pozíciót töltök ke. Miután én sem tartom számon a társadalmat, természetesen tartom, hogy ő se tartson számon engemet. Szánva hányva kell belátnom, hogy sulyos tévedésben voltam társadalmi jelentéktelenségem felől, mert igenis a társadalom számotart, nagyon is számotart. Bizonyosága ennek a bál meghívóknak az a garadaja, mely asztalomon hever s különböző címeken, de egyazon céllal invál különböző bálokba.

Előre kijelentem: nem megyek el egyik bálba sem, mert előítélettel viseltem a közörmökkel szemben. Már első ifjúságom hajnalán is, amikor hobónak és számárnak az emberi élet közönséges rendeltetése szerint illett lennem, — csak meszi távolból szemléltem a bálokat s inkább budai korcs mákban szereztem be azt a mámort, amelyre éppen szükségem volt. Mégis: kénytelen vagyok elismerni, hogy a bál meghívókból sok olyasmit tanultam, ami nélkül a társadalmi tájékozódás lehetetlen. Talán pár évtizeden keresztül élhettem volna itt Kolozsváron anélkül, hogy megtudhattam volna: kik a város előkelői, előtáncosai, védnökei, kik sorozhatók a főrendezők és a rendezők, a bálanyák és bálkirálynők sorába — s általában: kiket kell tisztelnem a társadalom támaszaiként, melynek roskadozó épülete tényleg rászorul a támogatásra.

Valóságos bűnösök ezek a bál meghívók, helyettesítői a sajtó elhanyagolt rovatainak. Itt minden jelentős egyéniség neve nyomtatásban jelenik meg, ezenfelül — az ember fantáziája merész ívekbe lendül, ha arra gondol, hogy e díszes fiatalok és díszes öregek milyen új kötelmek I neait szövegetik agyszejtjeik mögött.

És mégis: minden belátásom, minden fentidokolt szimpátiám ellenére, ezton kell újra hangsúlyoznom, hogy nem értek egyet a társadalom nemes intencióival, mely bálokon, közösüléseken keresztül keresi azokat a lehetőségeket, melyek végül is szerelmekre, vagy ami még ennél is rosszabb: házasságokra vezetnek. A bál a társadalmi konvenciók, sőt a konvencionális hazugságok között is egyike a legsúlyosabbnak. Mert örömet csak azoknak szerez, akik más módon nem tudnak örömhöz jutni, ellenben egy esomé fölös kiadást, anyagi pazarlást okoznak a férjeknek és a családapáknak, minden reális eredmény nélkül. Aki a táncot igazán szereti, az sem lehet nagyon híve a bálnak, mert a közkeletű koreográfiai tankönyvek a tyukszemrelépést és oldalbavágást nem említik fel a táncművészet kellekei között. Ami pedig a pukkasztást illeti: barátinöket színházakban, koncerteken, kávéházban is alulmaraszthatják ambiciózus asszonyok és leányok, tekintet nélkül arra, hogy ezzel hozzájárulnak-e a fogyókúra eredményességéhez, vagy sem. Az is csak babona ma már, hogy a bál a legjobb ismerkedési tere, ahonnan az ut egyenesen az oltárhoz vezet. Erről szó lehetett érzelmesebb évek idején, amikor az öngyilkossági rovatokba szerelmi bánat címén is belekerülhetett a halandó, de nem ma, amikor a szerelem matematikai művelet, kiegészítve egy bájos, vagy kevésbé bájos hölgygel, aki a házasságban akarja megnyerni azokat az előnyöket, amiket papája kézpénzben ráfizetett. A bál tumultus ezenkívül a „szébb érzelmeknek“ sem kedvez, mert tulhangos volta elnyomja a szívdobogás zaját, az arcokról lemossa a pudert és festéket s demonná varázsolja Hamupipóké, a valódi demont pedig Hamupipókévé alakítja át.

A tánc eredeti hivatása szerint nem arra való, hogy különböző konvencionális hazugságoknak jogcime legyen, hanem érzelmi kifejeződésre szánták, csábításra és művészi hatáskeltésre. Erre pedig a mai bálak tánca egyáltalán nem alkalmas. Ha már bálolni kell — ám legyen, de akkor tartásuk a bálokat nyáridőn, szabad mezőkön, a szabad ég és a természet egyéb szépségei között, mint azt az ó-görögök és zsidó őseink is csinálták. A párisi táncünnepélyek legszebbike a Bastille bevételének emlékünnep, amikor a bulevardokon táncolnak a párok, szabadon és fesztelentül, jelmezben és álarcban, komolyan átadva magukat az öröm csapongásának, tehát a legnemesebb kollektív megnyilvánulásnak.

Itt azonban ezen a tájon a bál mindennek mondható, csak közvetlen örömmegnyilvánulásnak nem. Itt inkább ruha-versenynek nevezhetnők, a hiúság vásárlásának, az egymást leszállás akadémiájának. Elnéztem egynehány bálon: hogyan különböz-

tek el szekták, foglalkozási ágak szerint urak és hölgyek és hogyan csinálták leányok és asszonyok kakinet kérdést abból, hogy vajjon őt, vagy tiz gavallér táncoltatta-e meg őket.

Ha már táncolni kell — és az asszonyok azt mondják, hogy kell, — akkor inkább táncoljanak kávéházakban, magánlakásokon, ahol intimebb, meghittebb, tehát mégis lélekkel telibb környezetben táncolhatnak s azzal, akivel tetszik, nem pedig közpédára becsújtva, agyontaposva és agyonlökődve. A társadalmi ismerkedésnek ezer más formája van s aki valakivel meg akar ismerkedni, megismerkedhet bálon kívül is. Minderre azt mondhatják az érzelmesebb szívek és a hivatásos emberbarátok, hogy a bálók rendszerint jótékonyossági célokat szolgálnak, tehát bál kell. Erre csak az a válaszuk lehet, hogy a jótékonykodásnak van ezer

más lehetősége, alkalma, intézménye. Tassák irodalmi felolvasások, koncertek, színelőadások keretében jótékonykodni, ebből nemcsak a társadalom elesetteinek lesz hasznuk, hanem a jótékonykodóknak is.

Kolozsvár nem Nizza és sokkal zártabb társadalmu, sokkal kisebb város, semmint a szent Bohóság, a vidám Közvetlenség, a nagyképűség-mentes Ööm oltáran áldozatot mutathasson be. Pénze sincs hozzá, kedélye sincs. És elég szerete sincs ahhoz, hogy a kedv és öröm ünnepélyein szívét adja a tömegeknek. Itt a bál konvenció, hiúság vására, elszigetelt társadalmi csoportok felvonulási terepe — ezért nem kérek én örömeiből, ezért nem érzem magamat megfizetve azért, hogy a társadalom számon tart. Köszönöm a meghívókat, én hivatalosan nem megyek el. Szalamon László

Bethlen pozíciója saját pártjában is megingott

A kiscgazdák is kilépnek az egységes pártból. Aggódás váltotta fel a bizakodó hangulatot a kormánykörökben. Sauerwein ellen bünvádi eljárást indítottak?

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A frankhamisítás ügyével kapcsolatosan a politikai válság óráról órára erőteljesebben bontakozik ki az egységespárt kebelén belül. A nemzetgyűlés folyósóján ma élénk megvitatás tárgya volt az a tény, hogy a Bethlen mellett rendezendő demonstrációhoz nem sikerült a párt sulyosabb elemei közül senkit sem megnyerni. A miniszterelnök melletti bizalom és hűség kifejezésére csak Egri Nagy János és Bogya János, Lovászi János és Barabás Samu vállalkoztak. Bethlen tegnapi beszéde után nem sikerült már elilleplezni, hogy az egységespárt egyik szárnya Bethlennel szemben különvéleményt vall. A miniszterelnök tegnapi beszéde után már a pártvacsorán sem vett részt ez a szárny, hanem Kállai Tibor vezetésével huszonkét egységespárti képviselő a miniszterelnök beszéde után eltávozott a pártklubból. Tegnapi óta a válság lényegesen fokozódott, Bethlen István erőlyes gesztusa célt tövesztett azoknál, akik a jobbfelől való kanyarodásban nem hajlandók követni eddigi vezérüket. A Kállai Tibor mögé sorakozott elégedetlenek száma ma délig huszonkettőtől harmincra emelkedett. Az egységespárt kiscgazdái is ingadoznak. Ezeket még legfeljebb az feszélyezi, hogy a válság gyors és teljes likvidálását sürgetők élén Kállai Tibor volt pénzügyminiszter áll, akivel szemben a kiscgazdák a multból még mindig bizonyos fokú averzióval viselnek. Ez az ellentét azonban a döntés pillanatában nem lesz akadály annak, hogy a kiscgazdák együtt masirozzanak azokkal, akik a régi kiscgazda-program megvalósítását vállalják.

A vezér lassan egyedül marad

Bethlen magáramaradásának élénk szemlélője volt az, hogy amikor ma délelőtt a nemzetgyűlés elején elfoglalta helyét a bársonyszékben, a mögötte elhúzódnak padok üresen maradtak. Érdekes, hogy amíg máskor Bethlent a folyosón a hódoló képviselők egész tömege rohanta meg, addig tegnap egyedül sétált és odalépett az egyik ablakmélyedésbe, ahol Görgey István ült. Megkérdezte tőle:

— Hogy vagy, mit csinálsz?

— Aggódok, — válaszolta Görgey — miként mindannyian.

Bethlen már nem tarthatja sokáig magát

Bethlen ezután Szeitovszky házelnök szobájába ment, ahol közel félóra hosszat tanácskozott, majd saját szobájába vonult vissza és magához kérette az egységespárt több vezetőtagját. Az egyik egységespárti politikus nyilatkozatot adott a „Világ“-nak, amelyben azt mondta, hogy Bethlen helyzete nem tartható sokáig, mert az saját pártján belül megingott.

Arra a kérdésre az újságírónak, hogy mi idézte elő ezt a hangulatváltozást azoknál az egységespárti képviselőknél, akik néhány nappal ezelőtt még kijelentették, hogy mindent Bethlentől várnak, a következő választ kapta:

— Anélkül, hogy mérlegelés tárgyává tenének a parlamenti vizsgálóbizottság megállapításait, amelyeket nem is ismerünk, hajlandók lettünk volna követni Bethlen István grófot mindaddig, amíg el nem kanyarodik jobbfelől. Ez az elkanyarodás azonban megtörtént és ezen az uton nem vagyunk hajlandók utánamenni a kisczba.

Vázsonyi Vilmos, aki mióta a parlamenti vizsgálóbizottság tagja, tartózkodik minden nyilvános kritikától, ma általános feltűnést keltő cikket írt a „Polgár“ című lap hasábjain. „A felesleges ember“ című cikkben a következőket írja:

„Felkelvén a francia dereszről, Bethlen István gróf újabb hőies kirohanásra indult. Az egységespárt tegnapi értekezletén újra hadat üzent a demokratikus ellenzéknek. Hadat üzent pártja egy részének, leborult saját nagysága előtt. Agyvelejt egészen elborította a fajvédő hullám. Tiszta, fajvédő demagógia bűnnek hirdetni a bün irgalmatlan leleplezését.“

„Bethlen István gróf sokáig tudta játszani azt a kettős szerepet, hogy a reakció benne lássa megbízható támaszát, egyúttal el tudta hitetni a rövidlátó emberekkel, hogy a liberalizmus kibontakozásának ő az egyetlen reménye. Mi nem hatalmat: igazságot és világosságot akarunk. Már az első pectől fogva képtelenség volt, hogy az az ember vezesse a frankhamisítók elleni nyomozást, akinek a kormányzata alatt az országos főkapitány vezetésével állami hivatalban történt a frankhamisítás és amit állami hivatal, a postatakarépképző finanszírozott. A kormánynak önmagának be kellett volna látnia, hogy ilyen helyzetben más kormányra kell felváltania. Bethlen István a hatalomhoz való göröcsös ragaszkodásában nem tette meg önmaga ezt a szép gesztust. Nem akarja elhagyni a helyiséget, szaval a nemzeti egységről, az összetartás szükségességéről, nem akarja észrevenni, hogy ő fölösleges ember és csak akadály. Nemzeti egység, egységes és közös front, a frankügyben az igazság jegyében: mindez kívánatos. De Bethlen István gróf, aki a politikai őszinteség teljes hiányával rendelkezik, aki minden lépésével rászolgál teljes bizalmatlanságunkra, Bethlen István gróf, a fajvédők öröme, gyönyörúsége és szírelme, a nemzeti egységet csak akadályozhatja. Ez az ellenzék üzenete Bethlen számára. De még valamit meg kell mondanom. Hagyjon fel végre azzal a játékkal, hogy a kormányzó urat védelmezni akarja, akkor, amikor a kormányzó urat senki sem támadja.“

Célszerű volna a Népszövetséghez fordulni

A „Neue Freie Presse“ mai száma a frankhamisításról vezércikket közöl, amelyben többek között a következőket írja:

„Nagyon jelentős az a tény, hogy a két miniszter: Briand és Chamberlain is a frankhamisítás ügyéről tart megbeszélést. Ez maga bizonyíték arra nézve, hogy Briand szükségességnek tartotta, hogy az ügyből nemzetközi ügyet csináljon. Franciaországban úgy, mint eddig, most is az az érzés uralkodik, hogy a vizsgálóknak eddig elért eredményei nem kielégítőek és célszerű volna a Népszövetséghez fordulni. Jó volna egy nemzetközi megegyezést teremteni, amely a legszigorubb intézkedésekkel hasson a hamis pénzek gyártása ellen.“

A lap valószínűleg tartja, hogy a genfi tárgyalások Magyarországgal szemben igen veszélyes szemrehányásoknak szolgáltatnának alkalmat. A magyar hitelnek tehát érdeke, hogy kiméletlenül világosságot derítsen az ügyre. A frankhamisítási ügynek Briand és Chamberlain közt való megbeszélése igen komoly in-

A „C...
azt a szer
gyar ható
„Matin“
ditottak.
sértette a
jelenlétéb
lentette S
addig nem
hoz fölni,
tisztázták.
közlik, ho
ben még

Algirba
kost talált
mitiv, hog
ben meg s
jegyeket.

Ha
há

A mag
szen sötét.
fölső vilá
szek a pa
hogy a fra
bizottság t
szemben, k
el nem áru
ják. Azon
a nemzetgy
vábbá a k
gyorsiróko
történik az
magyar ujs
zel a jelens
történetébe
példái után
kor huszév
megvesztet
végén a ge
vonásából
ket. A vilá
titkos ülése
fontosságu
kellett bem
kapjunk.

Ezuttal
senek első
írónak, ho
tartózkodja
náják. Ha
a palota söt
nak, minden
el utjukat.

Még a I
dorról és a
felekedtek
ruhás alakok
továbbjutást

— Saj
tatnom, de

Igy volt
pon a rend
ritották. Job
zarták ugyan
kát és a hus
kon és az ir
nem jutható
lotta el mind
ját, akik a
József hiába

Szakács kép
könyvtárba,
lés elnöke is
szobájában,
elzárt kapu

Nagy
melye

Köztörtéris
Flóhr harisn
Muszlin har
Cérna muszli
Selyemfátylo

BLATT
Dlvalkos/ükl

tés a gyilkosok és hamisítók titkos pártfogói részére.

Magyar hatóságok Sauerwein ellen bünvádi eljárást indítottak

A „Cotidien” című párisi lap mai száma azt a szenzációs bejelentést teszi, hogy a magyar hatóságok tegnap Jules Sauerwein, a „Matin” tudósítója ellen bünvádi eljárást indítottak. Sauerweint azzal vádolják, hogy megsértette a magyar miniszterelnököt, újságírók jelenlétében. Különösképpen azzal, hogy kijelentette Sauerwein: a franciák Gánfben mindaddig nem fognak a magyarokkal egyasztalhoz ülni, amíg a frankhamisítási ügyet nem tisztázták. Ezzel szemben magyar körökben közlik, hogy végleges döntés a Sauerwein-ügyben még nem történt.

Algirban is?

Algirban az egyik bankban hamis ezerfrankost találtak. A hamisítás azonban olyan primitív, hogy finomságban és forgalomképességben még sem közelíti a Windischgrätz-féle bankjegyeket.

Hat ablak világit a képviselőházban az éjszakába

A magyar parlament hatalmas épülete egészen sötét. Csak a régi főrendiház főbejárata fölött világit hat ablak az éjszakába. Ott ülészik a parlamenti bizottság, amely megkísérli, hogy a frankhamisítási ügy titkait felfedje. A bizottság tagjai kötelezték magukat elnökükkel szemben, hogy a bizottság munkájáról semmit el nem árulnak és kötelezettségüket be is tartják. Azon a huszonöt képviselőn kívül, akiket a nemzetgyűlés a bizottságba beválasztott, továbbá a kormány tagjain és a parlamenti gyorsírókon kívül senki sem sejt, hogy mi történik az ülésterem zárt ajtaja mögött. A magyar újságírás értelmetlenül áll szemben ezzel a jelenséggel. A magyar parlamentarizmus történetében hiába kutattuk a titoktartás ilyen példái után. Mindenkor mindent tudtak. Amikor huszévvél ezelőtt gróf Szapáry László megvesztegetési ügyét tárgyalták, az ülések végén a gesztusokból és a kihallgatottak arcvonásából pontosan lehetett tudni a történeteket. A világháború alatt, amikor a bizottságok titkos ülésein az egész monarchiára nézve döntő fontosságú ügyeket tárgyaltak, csak a büffébe kellett bemenni, hogy minden információt megkapjunk.

Ezzel másképpen van. A bizottság üléseinek első napján még megengedték az újságíróknak, hogy a képviselőház sajtószobájában tartózkodjanak és az ott lévő telefonokat használják. Ha azonban megakarták kísérteni, hogy a palota sötét folyosóján a főrendiházba jussanak, mindenütt a parlamenti őrség tagjai állták el útjukat.

Még a Duna mentén elhúzódó külső korridorról és a tetőn át vezető nyaktörő utról sem feledkeztek meg. A sötétben mindenütt egyenruhás alakok állanak, akik megakadályozzák a továbbjutást.

— Sajnálom, hogy fel kell önt tartóznom, de nem szabad tovább menni.

Igy volt ez az alsó napon. A második napon a rendszabályokat még jobban megszigorították. Jobban mondva leegyszerűsítették. Elzárták ugyanis az összes kapukat és bejáratokat és a huszonöt bizottsági tagon, a gyorsírókon és az irodai kisasszonyokon kívül senki nem juthatott be. A portás kérelmetlenül állt a mindazoknak a képviselőknél az utját, akik a bizottságnak nem tagjai. Pakots József hiába kíván Vázsonyi Vilmosmal beszélni, Szakács képviselő hasztalan próbált bejutni a könyvtárba, sőt Szcitovszki Béla, a nemzetgyűlés elnöke is, aki egy fontos iratot felejtett a szobájában, vissza kellett hogy forduljon az elzárt kapu elől.

Nagy harisnyavásár

mélyen loszállított árrakkal

Kötött harisnya, minden színben.....	Lei 25
Flohr harisnya, minden színben.....	Lei 53
Muszlin harisnya, divatszínben.....	Lei 69
Cérna muszlin, minden színben.....	Lei 98
Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei	125

BLATI -- Főtér 13. szám

Divatkatalógusban és költőtarokban óriási választék.

A bejárat előtt álló autók sofőrjei sem árulnak el semmit. Ha az újságírók megkérdezik valamelyiktől, hogy kit hozott, a sofőr azt feleli:

— Nem tudom.

A további kérdésre, hogy hát nem ismeri e utasát, így válaszol:

— Még soha nem láttam.

A harmadik kérdésre, hogy hát melyik utcából jön, azt állítja, hogy nem ismeri ki magát Budapesten. Végül az újságíró feljegyzte a gépkocsi számát és felhívja a rendőrség közlekedési ügyosztályát, ahol megtudja, hogy az autó gróf Bethlen miniszterelnök magánkocsija.

Feltalálták az antenna nélküli rádiót és a hajlítható üveget

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti szakkörök körében élénk feltűnést keltett az a hír, hogy Kubik József gépészmérnök, aki mindössze másfél év óta végzett el a műegyetemet, feltalálta az antenna nélküli rádiót. Kubik készüléke a hangszűrő lámpáson alapul, amely igen kicsi, de óriási intenzitású. Kubik az érdeklődő hírlapírók kérdéseire kijelentette, hogy találmánya tökéletesítésén már régóta dolgozik és hogy egy angol rádió cég tízezer fontot ajánlott fel neki, ha készülékét a cég angliai üzemeiben tökéletesítik. Minthogy azonban egy magyarországi cég-től is hasonló ajánlatot kapott, egyelőre nem

De itt jön már maga a miniszterelnök, lefelé a vörös futószőnyeggel fődött lépcsőkön és már messziről kiáltja az újságírók felé:

— Nem tudok semmit, nem mondhatok semmit, én egyáltalán nem is vagyok a miniszterelnök. Csak az ikertestvére vagyok és nagyon hasonlítok rá.

Pesthy Pál igazságügyminiszter sem közlékenyebb. Végül kijönnek a bizottság tagjai is, elbucsznak egymástól a kapu előtt és gyors léptekkel távoznak. Minden kérdezőkódással szemben süketek. Ha a frankhamisításról kérdezik őket, azonnal élénk érdeklődést tanúsítanak — az időjárás iránt.

döntött még az angol ajánlatról. Kubik találmányának a szakkörök óriási jelentőséget tulajdonítanak, különösen anyagi szempontból, mert az új találmány alapján készített rádiókészülékek ára jelentősen olcsóbb lesz.

London, január 30. A Reuter-ügynökség jelenté: Angliában nagy érdeklődést keltett az a hír, hogy Bécsben szintetikus hajlítható üveget fedeztek fel. Pollák, a feltaláló régebben társ volt egy manchesteri cégnek. Hír szerint az angol ipari körökben tárgyalások folynak arról, hogy az angol ipar bevezeti az üvegyártásban az új rendszert.

A szenátus gyászulése Ferechide emlékére

Mellszobrot állítanak fel a szenátus előcsarnokában

(Bucuresti Bukarest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány meglepetésszerűen úgy határozott, hogy ma a szenátus ülést kell tartson. Tegnap este táviratot intéztek az összes prefektusokhoz, amelyben kérték tudassák a szenátorokkal ezt és kérjék külön is meg, hogy mára legyenek a fővárosban.

Ma délután 4 órakor Toni Iliescu megnyitotta az ülést Alexandru Constantinescu, Mardarescu és Lepadatu miniszterek jelenlétében. Anghelescu nemzetipárti megemlíti, hogy a H z nem szavazatképes. Toni Iliescu ellenkező véleményen van és így az ülést megtartják.

Toni meleg szavakkal elparentálja Ferechide elnököt. Felolvassa a lengyel szenátustól, valamint több külföldi diplomáciai testülettől érkezett részvételtáviratokat.

Kétmillió dollárt gyűjtöttek Amerikában a jeruzsálemi zenekonzervatórium javára

(Bécs, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros zenevilágának nagy szenzációja van. Amerikából megérkezett Jascha Heifetz, a világhírű hegedűművész, akiről már tízévvél ezelőtt, tizenkétéves korában, nagy lelkesedéssel irtak a világapok. Heifetz ma már érett művész, aki nemcsak a saját turnéjával törődik, hanem egy nagy nemzeti vonatkozású zsidó művészi probléma megvalósításán fáradozik.

Jascha Heifetz Godowsky hírneves palesztinai zenészel egyetemben Newyorkban egyesületet alapított egy palesztinai zsidó konzervatórium létrehozása érdekében. Ez az egyesület („The Jewish Memorial Conservatory in Palestine”) ma már kétmillió dollár fölött rendelkezik. Ebből és a még befolyó összegekből Jeruzsálemben nagyszabású, modern zenekonzervatóriumot fognak építeni a héber egyetem közelében.

— Európai koncertturném után — mondotta a fiatal művész egy újságíróknak — körülbelül április közepén Godowsky barátommal Palesztinába jövök és itt a konzervatórium alapvetétele tekintetében intézkedni fogunk. Koncerteket adunk Palesztina és Egyiptom különböző városaiban és ennek tiszta jövedelmét is a konzervatórium céljaira adjuk. A konzervatórium központja lesz nemcsak Palesztina, hanem az egész Kelet zenei kulturájának.

Heifetz elmondotta továbbá, hogy Európa és Amerika több kiváló zenei nagysága megígérte, hogy részt vesz a konzervatórium művészi fejlesztésén és vagy állandó, vagy időleges alkalmaztatásba jön Jeruzsálemba.

A jelenlevő miniszterek és Arterianu szenátor javasolják, hogy az elhunyt elnök emlékére állítsanak fel egy márványemléktáblát a szenátus termében. Trandafirescu parasztpárti csatlakozik az indítványhoz, mert pártra való tekintet nélkül el kell ismerni Ferechide érdemeit. Anghelescu nemzeti párti hasonlóan csatlakozik.

Al. Constantinescu miniszter felolvass egy levelet a miniszterelnöktől, amelyben az méltatja az elhunyt érdemeit. Ezután elhatározzák, hogy mellszobrot állítanak fel a szenátus előtermében Ferechide emlékére.

Ezzel az ülést a gyász jeléül pár percig felfüggesztik. Ujramegnyitás után több lényegtelen javaslat között megszavazzák a Bukarest átszervezéséről szóló javaslatot is. Az ülés ezzel véget ért. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

A fiatal művész előadásáról az egész bécsi sajtó osztatlan lelkesedéssel ír. Megállapítják róla, hogy a világ legművészeibb interpretálója a klasszikus és modern zenének.

* Ügyvédi hír. Dr. Eugen Francovici ügyvéd Bucurestiben irodáját Calea Victoriei 50. Pasagiul Victoriei Scara A. alá helyezte át.

Select-mozgó

Hétfőtől

február 1-től kezdve

Azendai fogoly

Rex Ingram

a világhírű rendezőnek legnagyobb alakítása, aki a Scaromanche filmet is rendezte.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidó napilapja
Szerkesztők: Gáspalaj János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomásai csak a forrás megjelölésével engedélyezhetők.

A mai naptár

Vasárnap
5686. Söbát 16.
1926 január 31.
Hétfő
5686. Söbát 17.
1926. február 1.

— **Ferdinánd király megkapja az apostoli címet.** Bukarestből jelentik: Hivatalosan közlik, hogy január 29-én aláírták a konkordátumot Románia és a Vatikán között. Az aláírást megkönnyítette az, hogy a Vatikán elfogadta Románia álláspontját egyes kérdésekben. Így többek között hozzájárult ahhoz, hogy a román kormány az egyházi vagyonok felett ellenőrzési joga legyen és hogy a püspököket a Vatikán a kormány előterjesztésére, illetve annak előzetes hozzájárulásával nevezi ki. Az apostoli kormányzóit jogot az uralkodónak egyelőre nem adták ugyan meg, de ígéret van arra, hogy rövid időn belül ez is megtörténik.

— **Bialik Londonban.** Londonból jelentik: Január 25-én érkezett ide Csaim Nachmann Bialik, a hírneves héber költő, felesége és dr. Semaria Lewin társaságában. Amerikába való utazásuk előtt néhány napig az angol fővárosban fognak tartózkodni. A vendégeket a vonatnál a cionista exekutív tagjai, Louis Lypski, dr. Eder és dr. Feivel fogadják. Kivülök megjelentek a londoni zsidó testületek képviselői és több tekintélyes hebraista. Bialik Londonban való tartózkodása idején néhány felolvasást fog tartani.

— **Jorga professzor sorbonnei előadása a Népszövetségről.** Párisból jelentik: Jorga tegnap előadást tartott a „Népszövetség auspiciuma” címmel. Előadását mintegy 2000 ember hallgatta végig, akik Jorgát melegen ünnepelték.

— **Kampóskeresztes botrányok a bécsi kereskedelmi főiskolán.** Bécsből jelentik: A kereskedelmi főiskola ismét színtere volt kampóskeresztes botrányoknak. Grunzel rektor ugyanis megtiltotta, hogy az iskolában lévő és hatóságilag bezárt fajvédő német diákegyesület lázító felhívásait kifüggeszték. Emiatt a kampóskereszteslapok állandóan támadták a rektort. Kedden Róbert Körber nevű kampóskeresztes diák vezetésével többen megakarták zavarni a rektor előadását. Ez ellen a rektor erősen tiltakozott és sikerült a rendet helyreállítania. Előadás után azonban a folyosón a liberális diákok megtámadták Körbert, aki a megbántott rektornak köszönhette, hogy ép bőrrel menekülhetett. A kampóskeresztesek később az aulában gyülekeztek, ahol antiszemita dalokat énekeltek. Utána fel akarták feszíteni a fajvédő német diákegyesület lepecsételt ajtaját, ebben azonban tanárok gátolták meg őket.

— **Ujabb huszonnégy kommunistát tartóztattak le Szalonikiban.** Szalonikiból jelentik: Tegnap újra huszonnégy kommunistát tartóztattak le, közöttük két községi bírót. A tartóztatott kommunistákat az állam biztonsága elleni összeesküvéssel vádolják.

— **Elmarad az Ezra mai előadása.** Az Ezra Zsidó Főiskolai Hallgatók mai napra hirdetett előadását kézbejött technikai akadályok miatt egy héttel később (február 6.) tartják meg. Az előadás pontos idejét közölni fogjuk.

— **Mennyit költenek reklámra az amerikai cégek?** Amerikai lapjelentések szerint Ford, a világhírű autókirály 2 millió dollárt költ el évente hirdetési reklámokra. Nem messze marad el mögötte a gramofongyári részvénytársaság, mely 1,900.000 dollárt ad ki egy év alatt reklámra, az American Tobacco Comp cigarettagyár 1,600.000 dollárt és a rágógumigyár 1 millió dollárt.

— **Elmaradt a belügyminiszter királyi audienciája.** Bukarestből jelentik: Mardarescu hadügyminiszter ma délelőtt hosszabb ideig tartó tárgyalást folytatott a királlyal. Ugyanebben az ügyben Mardarescunak, ma a királynál is meg kellett volna jelennie, de a király indiszponált és így Mardarescu kihallgatása keddre maradt.

— **Fiatalok nem látogathatnak Brünben táncmulatságokat.** Brünből jelentik: A Brünni rendőrigazgatóság egy rendeletében a következőket adta tudomására a közönségnek: Erkölcsi szempontokból meg van tiltva iskolás gyerekeknek és tizenhat évet be nem töltött fiataloknak bármily olyan helyiséget meglátogatni, ahol táncmulatság van. A rendelet szigorú betartásáért felelősek elsősorban a szülők, vagy azok a személyek, akik a gyermekek fölötti gondozással vannak megbízva, azután a mulatságok rendezői és végül a vendéglősök is. A rendelet ellen vétők 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, esetleg 14 napi fogsággal sújthatók.

— **Eijegyzés.** Schwimmer Nándor Ludosul de Mures és Rosenthal Irén Cluj jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **Komoly ellentétek a szerb kormányban Radics miatt.** Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány tagjai kebelében ellentétek merültek fel. Többen Radics ellen foglaltak állást. A radikálisok követelik, hogy szabítsák meg az összeköttetést a Radics pártiakkal. Ezzel van összefüggésben az, hogy Pasicotot táviratilag hazahívták.

— **Lengyelország turistaegyezményt akar kötni Romániával.** Bukarestből jelentik: A lengyel kormány javaslatot tett Romániának, hogy kössenek egymás között turista egyezményt. Lengyelországnak már van ilyen egyezménye Csehszlovákiával.

— **A kolozsvári fabál a legközelebbi szombaton, február 6-án este lesz a Newyork termében.** A mulatság iránt, amelyen a hölgyek piros, a férfiak fekete dominóban jelennek meg, óriási az érdeklődés, hogy bizonyára ez lesz az idei kolozsvári farsang legemlékezetesebb, legvidámabb éjszakája. A címzők mérték szerint Szabó Jenőnél rendelhetők meg 400 lejért. Akik esetleg meg hívták nem kaptak, sziveskedjenek a báln rendező bizottság irodájához fordulni, Erdélyrészi Fatiszviselő Egyesülete, Kereskedelmi és Iparkamara székháza, II. emelet, telefon, 637.

— **Meghalt az eszkimók ujságjának szerkesztője.** A grönlandi Goothaból érkező jelentések hírül adták, hogy az elhunyt hát végén meghalt Laos Möller, az eszkimók egyetlen ujságírójának, az „Atuagaditit”-nak a szerkesztője. Möller az ujságot maga szerkesztette, írta és szedte. Fiatalkorában államköltségen Kopenhágába küldték Möllert, ahol a nyomdászatot tanulta meg. 1921-ében IX. Kristian király meglátogatta Möllert grönlandi lakásában.

— **Panama egy csehszlovák katonai táborban.** Prágából jelentik: A milovici katonai táborban vizsgálatot tartottak és a katonai szállítókhoz nagy visszaéléseknek jöttek nyomára. Három tisztet és egy altisztet letartóztattak és a prágai hadbírószék fogságába kísérték át. A vizsgálat még folyik.

— **Március végéig hosszabbították meg a vasúti szabadjegyeket.** Bukarestből jelentik: A közhivatalnokok, nyugdíjasok, valamint családjaiknak (feleségük és gyermekeik) személyazonossági igazolványukat, a hadirokkantak, hadiárva és hadiözvegyek igazolványait, a képviselők és ujságírók engedélyeit, a hatóságok fizetési engedélyeit, melyek 1926 január 31-ig voltak meghosszabbítva, újlag 1926 március 31-ig lettek meghosszabbítva láttamozás nélkül.

— **A Skoda-művek megszervezték az aradi Astra művek részvénységét?** Bukarestből jelentik: A Skoda művek vezetősége tárgyalást folytat már hosszabb idő óta az aradi Astra művekkel, összes gyártelepeik részvénységének megszerzésére. A tárgyalások hír szerint sikerrel jártak s a Skoda-műveknek az a tervük, hogy a kudzsirban most épülő repülőgépgyárat háborus municiójágyártására rendezik be és a repülőgépgyárat Aradon állítják fel. Ezt a hírt azonban hivatalos helyről megcáfolják azzal, hogy a repülőgépgyárat mindenképpen az Astra fogja felépíteni.

— **Ékszerész, mint nemzetközi betörő**
Bécsből jelentik: Néhány héttel ezelőtt Zürichben, Brünben, majd néhány nappal azután Prágában a Riemer-féle ékszerészüzletben nagyszabású betörést követtek el. Mindenütt nagyértékű ékszereket emeltek el. Később értesítés jött a brüsszeli rendőrségtől, hogy a Coosemann-féle nagy ékszerüzletbe betörték és innen két és fél millió belga frank értékű ékszereket és ékköveket emeltek el. A külföldi közbiztonsági hatóságok megállapították, hogy a betöréseket ugyanaz a banda követte el és annak a gyanújuknak adtak kifejezést, hogy a tettesek Bécsben tanyáznak és innen rándulnak ki nagyszabású betörő utjukra. A bécsi rendőrség hosszas nyomozás után kiderítette, Moransky Gyula budapesti szülöttes ékszerész személynében, a betörők vezetőjét, Moransky Gyula Praterstrasse 12. szám alatt volt ékszerüzlete. Gyanus volt, hogy a kerekedő, aki egy pompás villát is bérelt, egyáltalán nem volt bejelentve. Kiderült róla, hogy 1920-ban Magyarországon lopás és más bűntettek miatt tizenöt évi fegyházra volt ítélve, 1921. májusában megszökött a soproni börtönből. 1922-ben Michele Ordok néven Milanóban élt, ahol lopás miatt két évi büntetést ült le. Ezután Prágába jött, ahol lopással terhelt vizsgálati fogságba került, de bizonyítékok híján kibocsátották. Tavaly márciusban Moranskyt Zürichben Nagy József név alatt tartóztatták le, mert tetőrszámokat találtak róla. Kiutasították az országból, nemsokára azonban ismét visszatért Svájcba. Zürichben azonban ismét rendőrkérekre került. Juniusban sikerült neki a vizsgálati fogságból megszöknie és azóta a zürichi rendőrség körözi. A letartóztatott Moransky tagadja, hogy része lett volna a betörésekben. Vagyonát — ugyonát — valuta- és kokaincsempészéséből szerezte. A házkutatás alkalmával azonban több olyan ékszert találtak, amely a zürichi betörésből származott. Menyasszonyánál egy drága nyakéket találtak, amely szintén lopott értékű tárgy. A rendőrség kinyomozta továbbá, hogy Moransky az utóbbi időben gyakran utazott külföldre. Kihallgatása alkalmával gyakran ellentmondásba keveredett.

— **Műsoros hólabda teadélután.** Ma vasárnap, délután öt órakor tartják meg a Központi szálló negyterében a kolozsvári zsidó aszonyok táncal egybekötött műsoros hólabda teadélutánját Molnár József vezetésével. A háziaszonyi teendők: dr. Kertész Jenőné, Szabó Jenőné, Szenes Károlyné, dr. Szőnyi Gézné és Willner Mórné urnők látják el. Az első előadó H. Becski Irén író és zongoraművész, aki legújabb termékei közül fog felolvasni. Hermann Katica zongoraművész, aki az öt éves Grünfeld Inci tánc követi, amire a zenekíséretet egy másik gyermekművész, Parkas Nusi szolgáltatja. A teadélutánra, a jótékony célra való tekintettel, takarékoságból nem adnak ki külön meghívókat, és ezért a rendezőség ezúton hívja meg elváratait.

— **Megszavazták az erdélyi hadikárok megtérítését.** Bukarestből jelentik: A hadikártalanítási bizottság tegnap ülésén az erdélyi kártalanítások ügyével foglalkozott. A helyszíne kiküldött delegátusok betérjesztették jelentésüket, mire a bizottság kimondotta, hogy az eddig a helyi bizottságoktól approbált kártérítések megtérítését megszavazza és azokra előlegek kiutalását elrendeli. A visszautasított kártérítési kérelmeket újabb vizsgálat tárgyává teszi és ha a Consiliul Dirigent által annak idején megállapított feltételeknek megfelelnek, ugyancsak approbálva lesznek. Még azon kéréseket is, amelyek a feltételeket nem tudják teljesíteni, igen konziliáns szemlében fogják elintézni, hogy a tényleg károsultak ne essenek el a kártérítéstől formai hibák következtében. Más verzió szerint ujonnan igényelni hadikárokat nem leh t. Azok, akik mindaddig erre vonatkozólag nem nyújtották be kérvényeiket, elesnek igénylési joguktól.

HYPEROL

fertőtleníti, megvédi torokfájástól

SZÁJIZ TABLETTA

Kaph. tó mindenütt.

Central Bar: Jaulus Morini és a szenzációs februári új műsor

— **Megfőispánja.** csapás érte Lászlónak, Budapestre öreg ur né Budapestre betegedett puritánság, ség mintak ságával és megnyerte zalmát és ti is olyan ti amelyre rit Románia a ligens romá lástól és m zák és a H levő család lomra.

— **A F** központi P sokasodott. ben tud n tettel és fe vatal szük l dorló ügye rendjét min den hétközi órákon kiv esetre sem déki Pales közönségün A mai napo biztosokhoz napon tul gadjuk el. kiváncsoln okmányokk ban közeli ják ki őket közjegyzői jék be a P

— **Pat** Bécsből jele tanácsa előt tanuként: és Patachon gyalóterem közönséggel Palladium-tá fimet, ame komikus fig nem mint I hanem mint ban a filme ben Lothar Ausztia, Cs Bulgária és sági jogot. és Patachon linben mint A két név nem védhet filmcég 192 ben a két Patachon ne regisztráltat kérte a bírót trálás törles Pat és Pata cég filmjeir tette azonban nem a felp országai szab volt a két s zetekkel és már 1922-t Pat és Pata itéletet, han és a tárgyal

— **A pa** restből jelen rendes ülése szavazni a v szövetkezetel szülő javasla lentéktelen

Szöv

Közözi betörő
 előtt Zürichben, után Prágában a szabásu betörést ékszereket emel- szeli rendőrség- ékszerüzletbe be- lga frank értékű. A külföldi köz- k, hogy a betöré- és annak a gya- tettesek Bécsben nagyszabásu be- oszas nyomozás budapesti szüla- etörök vezetőjét. szám alatt volt kereskedő, aki alán nem volt be- 920 ban Magyar- miatt tizenötévi ában megszökött a ele Ordok néven ét évi büntetést lopással terhelt en bizonyítók híján foranszkyt Zürich- ztatták le, mert Kiutasították az visszatér Svájcba. zere került. Juni- ságból megszökie zsi. A letartóztatott ett volna a betöré- - valuta- és koinai- utítás alkalmával ak, amely a zürichi onyánál egy drága lopott értéktárgy. hogy Moranszky t külföldre. Kihall- ondásba keveredett. délután. Ma va- meg a Központi ri zsidó aszonyok labda teadé'utánját tt. A háziaszonyi Szabó Jenőné, Sze- és Willner Mórné dó H. Beeski Irén nékei közül fog fel- raművész nő játékát a követi, amihez a nek művész, Farkas ra, a jótékonycslra nem adnak ki kü- ezőség ezuton hívja

Erdélyi hadikárok
 entik: A hadikár- ilésén az erdélyi kozott. A helyszi- terjesztették jelen- ondotta, hogy az approbált kártéri- ra előlegek kiuta- ott kártérítési ké- ává teszi és ha a ak idején megáll- elnek, ugyszintén zon kéréseket is, tudják teljesíteni, fogják elintézni, e essenek el a kár- kéztében. Más ver- hadikárokat nem erre vonatkozólag ket, elesnek igény-

ROL
 rok fájástól
LETTA
 átt.

uj műsor

Meghalt Hunyad megye utolsó magyar főispánja. Hátszegi tudósítónk jelenté- Sulyos csapás érte Hunyad megye magyarságát Mara Lászlónak, a megye utolsó magyar főispánjának Budapesten történt elhalálózásával. A 68 éves öreg ur néhány héttel ezelőtt rokonlátogatóba Budapestre utazott, ahol tüdőgyulladásban meg- betegedett és január 25 én meghalt. Mara a puritánság, becsületesség és hivatalnoki korrekt- ség mintaképe volt. A háboru alatt pártatlan- ságával és mindenkiel szembeni jóindulatával megnyerte nemcsak a magyarok és zsidók bi- zalmát és hálját, hanem a románok részéről is olyan tiszteletnek és becsülésnek örvendett, amelyre ritkán van példa. Míg 1916 ban Románia a háboruba elegedett, sok száz inte- ligens román embert mentett meg az interná- lástól és meghurcoltatástól. Holttestét hazahoz- zik és a Hátszeg melletti Demsus községben levő családi sírboltban helyezik örök nyuga- lomra.

A Palesztinahivatal közleményei. A központi Palesztinahivatal a reá háramlott meg- sokasodott nehéz feladatoknak csak azon eset- ben tud megfelelni, ha a közönség ügyszeret- tettel és felelősséggel áll mögötte. A hi- vatal szük helyiségében a sok érdeklődő, kíván- dóló ügye csak úgy intézhető el, ha a hivatal reájét mindenki betartja. Hivatalos óra min- den hétköznap délelőtt 10-12-ig. Ezek az órák kivül magánfeleknek az iroda semmi- esetre sem áll rendelkezésére. Felkérjük a vi- déki Palesztinabizottságok vezetőségét, hogy közönségüket erről kellőképpen tájékoztassák. A mai napon kimeennek a vidéki Palesztina- biztosokhoz az új interview-lapok és így a mai napon túl a régi interview lapokat nem fo- gadjuk el. Felhívjuk mindazokat a Palesztinába kívándorolni szándékozó nő-jelentkezőket, ha okmányokkal igazolni tudják, hogy Palesztiná- ban közeli hozzátartozóik vannak és azok hív- ják ki őket, erre vonatkozó aktáikat (levelek, közjegyzői okiratok stb.) haladéktalanul küld- jék le a Palesztinahivatalba.

Pat és Patachon a bíróság előtt. Bécsből jelentik: A bécsi bíróság egyik polgári tanácsa előtt két érdekes ember állott tegnap tanúként: Karl Schenstrem és H. Masen, Pat és Patachon néven ismert filmnagyságok. A tár- gyalóterem ez alkalommal megtelt érdeklődő közönséggel. A panasz szerint a kopenhágai Palladium-társulat 1921-ben először állított elő fímet, amelyben Pat és Patachon groteszk- komikus figurái láthatók voltak. Akkor még nem mint Pat és Patachon szerepeltek együtt, hanem mint Lokomotiv és Hajtány. Hollandiá- ban a filmekben mint Watt és Félwatt, 1922- ben Lothar Stark szerzte meg Németország, Ausztria, Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia, Bulgária és Törökország számára a kizárólagos- sági jogot. Stark adta a két szereplőnek a Pat és Patachon komikus nevet és ezt később Ber- linben mint névszabadalmat be is jegyeztette. A két név tehát nem volt művészi álnév, ha- nem védhető fogalmi név. Az Engel-Emelka filmcég 1924-ben két fímet készítettett Bécs- ben a két művésszel és nemcsak a Pat és Patachon nevet adta nekik, hanem Ausztriában regisztráltatta is e neveket. A panaszos arra kérte a bíróságot, rendelje el az osztrák regisz- trálás törlesztés és találjon módot arra, hogy a Pat és Patachon nevet vegyék le az Emelka- cég filmjeiről. Az alperes cég ügyvédje kijelen- tette azonban, hogy a Pat és Patachon nevek nem a felperes találmányai, mert már a német- országai szabadalmi bejegyzés előtt köztudomásu volt a két színész-név. Az ügyvéd újságmé- szetekkel és hirdetésekkel bizonyította, hogy már 1922-ben Franciaországban ismerték a Pat és Patachon neveket. A bíróság nem hozott ítéletet, hanem szakértők beidézését rendelte el és a tárgyalást február 12-ig elnapolta.

A parlament munkaprogramja. Buka- restből jelentik: A kamara hétfőről kezdve rendez üléseket tart. Egymás után fogják meg- szavazni a választójogi, a bélyegilletékekről, a szövetkezetekről és a középiskolai oktatásról szóló javaslatokat. Ezekon kívül még több je- lentéhtelen kis javaslatokat is keresztülvisznek.

Gyógyulófélben van már Károly ex- trónörökös. Rómából jelentik: Károly extrónörö- kös állapotában újabb javulás állott be. Valószínű, hogy néhány napon belül már el is hagyhatja a betegágyat. Ugy tervezik, hogy az extrónörökös melegebb éghajlatra utazzék utókurára.

A dési Arva-estély műsora. Páratlan érdeklődés előzi meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári körzetének konferenciájá- val kapcsolatban rendezendő dési Arvagondozó- estélyt. A nívónak ígérkező estély, amelyben a dési Aviva és Barisszia is közreműködnek, február hetedikén este félkilenckor lesz a dési vármegyeháza összes termeiben. A műsört dr. Fischer József prólogusa fogja bevezetni. Virág Lajos, a kolozsvári Magyar Színház kiváló mű- vése énekelni fog. Giszkalay János saját ver- seivel szerepel. Ugyancsak énekelni fognak Ha- vas Irénke és Aczél Frigyes, míg Jolanda Dra- gos, a kolozsvári román Opera primaballerinája klasszikus táncokkal fogja emelni az estély fényét.

Megjelent a Népszövetség mandátum- bizottságának tárgyalási naplója. Genéből jelentik: A napokban hagyta el a sajtót a Né- pszövetség mandátumbizottságának hetedik ülé- séről szóló jelentése. A 220 oldalas kötet egy- harmada kizárólag Palesztinával foglalkozik. Ez a rész tartalmazza az 1924 évi angol kormány- jelentés fölötti tárgyalásokat, valamint a Palesz- tinára vonatkozó beadványokat, közöttük a cionista szervezetnek a mandatárius hatalom megjegyzéseivel ellátott beadványát. A törté- nelmi érdekességű kiadvány Romániában meg- rendelhető a Cartea Romaneasca utján (Buka- rest, Boulevardul Academiei 3-5), vagy köz- vetlenül a Népszövetség sajtóirodájától (Service de vente des publications, Société des Nations, Genève, Suisse).

Hir egy nagyrányu katonai kém- szervezetről. Bukarestből jelentik: A ma reg- geli lapok, így elsősorban a „Cuvantul” szerint a sziguranca óriási méretű kémkedési bünszö- vetkezetnek jött a nyomára, amelyben számos magasrangú tiszt is kompromittálva van. A megindított vizsgálat szenzációs adatokat tárt fel. Lupescu vezérkari főnök és Mardarescu kö- zött ezzel kapcsolatban tegnap hosszabb meg- beszélések folytak, mely után mindketten a gyengélkedő Bratianu Jonel lakására mentek és referáltak neki a nyomozás eddigi állásáról. A mai nap folyamán szenzációs házkutatások és letartóztatások várhatók. Ugy a minisztérium, mint a sziguranca az ügyre vonatkozólag nem akar semmiféle nyilatkozatot tenni. Délutánra kiderült azután, hogy az egész hírből egy szó sem igaz. Azok az újságírók, akik ma a had- ügyminisztériumban erről az ügyről érdeklőd- tek, meggyőződhetnek arról, hogy nincsen szó kémkedésről. Annyi történt csupán, hogy a fegyvertár egyik katonáját egy civilruhás egyén arra akarta rábírní, hogy adja át neki a fegy- vertár tervrajzát. Ebben az ügyben tényleg megindították a nyomozást és eddig két egyént letartóztattak. Az esetnek egyébként illetékes körök nem tulajdonítanak különösebb jelentő- séget.

A druzok elpusztították a hedzsászi vasutvonalat. Beyrutból táviratozzák: A dru- zok a hedzsászi vasutvonalat tizenöt kilométer hosszúságban elpusztították. A forgalom a rom- bolás miatt az egész vonalon teljesen megbénult.

Lezuhant egy személyszállító repülő- gép. Rigából jelentik: Az óriási hóvihár követke- zésében tegnap lezuhant egy eszt személyszállító repülőgép, amely éppen Talin város felett repült el. A pilóta és a repülőgép négy utasa, köztük az osztrák követ felesége, súlyosan megsebesültek.

Kár minden kísérlet, mert

BLATT

harisnyái a legjobbak

Orosz emigránsok küldöttsége Albert Thomasnál. Berlinből jelentik: A Németország- ban élő orosz zsidók szövetsége tegnap küldöttség- bent tisztelgett az ott tartózkodó Albert Thomas, egykori miniszternél. A küldöttség vezetője, dr. Ja- kob Teitel államtanácsos átnyújtott Thomasnak, mint a Népszövetség munkatgyi hivatala vezetőjé- nek egy memorandumot, amelyben rámutatnak a külföldön élő orosz emigránsok szomorú gazdasági és államjogi helyzetére. Az emigránsok munkanélküli- sége és gazdasági nyomora kibírhatalan mértéket öltött. A szabad költözködés jogától is meg vannak fosztva, mert a Népszövetség által az orosz emi- gránsoknak kiadott, ugynevezett Nansen-utleveleket nem minden államban ismerik el és ahol elismerik, ott is csak kiutazási joggal. Az Oroszországba való visszatérésre nincs sok lehetőség, mert a szovjet kormány ragaszkodik ahhoz, hogy minden esetet egyénileg kíván elintézni. Albert Thomas kijelen- tette a küldöttség előtt, hogy a legközelebbi né- pszövetségi konferencia alkalmával szöba hozza a Nansen-utlevelek kérdését és reméli, hogy az ér- dekelte kormányoknál e tekintetben minden elérhető kedvezményt el fog tudni érni.

A kezdő riporter elgondolkozva ha- ladt az utcán. Elgondolkodására megvolt az oka. Hiába kereste, kutatta, fűrkészte már hetek óta azt a szenzációt, amely őt, a kis riportert újsá- gíróvá teszi, minden erőlködése hiábavaló volt, mert azokon a tönör stílusban megírt híreken kívül, melyekben közölte az érdeklődőkkel, hogy Zuzsi gyufát ivott és hogy Pista Jánosba dofte biciskáját, nem igen akadt egyéb. És a repor- ter majdnem maga szolgáltatja lapja holnapi száma részére a rendőri hírt, mert ha félre nem ugrik, elgázolja a mentők vöröskerezeses kocsjá. De félreugrott és ezzel véleménye szerint nagy szolgálatot tett a jövő zsurnalisztikájának. Egy- tal eszébe jutott az is, hogy a közelben megál- lott mentőkocsi bizonyára valami „esethez” szál- lott ki és riporterri gyorsasággal „azonnal a hely- színen termett”. Időközben csinos kis ember- gyűrű vette körül a kocsit és a jólétesültek máris tudni válték, hogy a tragédia hőse egy vér- től borított katonatiszt és egy lefátyolozott hölgy. Mások viszont mérget vettek volna arra, hogy szenzációs bűneset pattant ki, melynek szenvedő alanya egy revolverrel agyonlőtt urilány. A szenzáció!! — nyílatott át a kezdő riporter szí- vén és reszkető kezekkel kotorászott zsebeiben a ceruzájáért. Mire megtalálta, meg is jelent a kapu félhomályában a fehérsapkás mentőorvos emberétől követve, ki nagy kötszerszomságot ho- zott utána. Felültek a kocsiá és a szokott tem- póban elvágtattak, otthagytva a bámoló tömeget. A riporter elesodálkozva nézett utánuk, majd a házra tekintve, szívének minden fájdalmával ol- vasta le a feliratot „Állami Kötszerszósztó Hivatal” ... Katz László

* Nagyváradon hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagy- váradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emlé- kár 2. (ernyőüzlet.) Lakása Vámház-u. 51.

Hencsertakarók,
 brokátok, butorszövetek legolcsóbb bevásárlási forrása **Back Bernát,**
 Oradea-Mare, P. Regina Maria 1.
 Telefon 9-55

Vidéki amatőr fényképezők kérjenek arjegyüket

POLITZER
 fotóáruházról Carei-Mare, Vidéki székfűdés. Alapít- tatott 1896.

Figyelem!
 Kárpitosok és kocsigyártók kellékeit legolcsóbban **Back Bernát** áruházában sze- rezhetik be. Oradea-Mare, P. Regina Maria No 1.

Telefon 955

Szövőgyárak figyelmébe! Festünk bármilyen gyopju, műselyem és pamut fonalat, színtartóan, bármilyen színre.

„Kristály” kelme festő vegytisztító és gőzmosógár

Cluj. 500 Telefon

KÖZGAZDASÁG

Létrejött a Viktoria-malom szanalási egyezsége

MI okozta a koncern fizetéseketelenségét?

(Budapest, január 30.) Beavatott gazdasági körökből nyert hírek szerint a Viktoria-malom szanalási egyezsége létrejött. A bankok a Viktoria-malom szanalására értekezletet tartottak, amely a késő délutáni órákig tartott. Itt az a nézet uralkodott, hogy Magyarország hitelképességi érdeke megköveteli a Viktoria ügyeinek szanalását. E héten 250 milliót kell repartírozni a Viktoria zavarainak kikapcsolására és ebből hatvan százalékot a pénzügyi központ vállal. Miután a bankok értekezlete minden fontos elvi kérdés részleteiben megállapodott, feltételezni lehet, hogy most már simán fog lefolyni a Viktoria szanalása.

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Viktoria-malomnál előállott anyagi nehézségekről, amelyek Romániában is éreztették hatásukat, újabb a következő részleteket közölhetjük:

A Viktoria-malom részvényei egyetlen hét alatt hatvan százalékot vesztek értékükből. A hét első napján már csak százezer koronát értek. Az erős devalválódás okát abban kell keresnünk, hogy Bacher Emil, aki a Viktoria-malom vezérigazgatója és aki az összes részvények nyolcvan százalékával rendelkezik, az utóbbi hónapokban egymillió dollár veszteséget szenvedett a chicagói gabonapiacra. Amikor ez a súlyos veszteség kitudódott, a malomkoncern hitelezői, akik az utolsó évek folyamán óriási összegű kosztpénzeket adtak ki Bachernek, hirtelen megrohanták a koncernt és felmondták az összegeket. Bacher a kosztpénzek egy részét vissza is fizette, negyvenmillió korona tartozására azonban nem tudott fedezetet találni. A vezérigazgató ekkor — amit különben soha sem tett meg, tekintettel arra, hogy hiteleit állandóan külföldi bankoknál szerezte be, — budapesti pénzügyi körökhöz fordult, amelyek azonban csak abban az esetben voltak hajlandók a Viktoria-malomkoncernnek hitelt nyújtani, ha Bacher Emil fedezetül egész privát vagyonát leköti. Bacher ebbe nem akart belemenni. Amikor a visszautasításról Herzog

Az importált áruk után a vámhatóságok fogják beszédni a luxusadót. Az „Argus” értesülése szerint a közeli napokban a pénzügyminisztérium rendeletet fog szétüldeni az összes vámhatóságokhoz, amelyben elrendeli, hogy a forgalmi- és luxusadóra vonatkozó törvény 2. és 3. szakaszában foglalt, vagyis 10 és 15 százalék luxusadó alá eső importált áruk után az elvámolással egyidejűleg a luxusadót is szedjék be. Az intézkedésnek az a célja, hogy a visszaéléseket meggátolja.

Mit tárgyal a kolozsvári kamara igazgatótanácsa ülése. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ma, vasárnap délelőtt 11

Mór Lipót, az „M. L. Herzog és Tarsa” bankház főnöke, aki a Viktoria-malom igazgatója gának is tagja és meglehetősen nagyszámú Viktoria-részvény tulajdonosa, tudomást szerzett, attól való félelmében, hogy egy katasztrófális bukás következhet be, a kezében lévő összes Viktoria részvényeket piacra dobta. Az árfolyamesés azonnal megindult. Bacher most, Bud pénzügyminiszter útján, ismét felvette a tárgyalásokat a bankokkal, amelyek szemben végül is hajlandóak nyilatkozott a kellő fedezet lekötésére. A budapesti pénzügyi körök rendelkezésére bocsátották a szükséges összegeket, amelyeket Bacher két bérpaltájára és kétezer hold birtokára tábláztak be. A négy bank, amely a hitelt folyósította, most minden erejével azon dolgozik, hogy a Viktoria koncernt megmentse a terhektől. Bachernek a negyvenmillió kosztpénzen kívül júliusra másfélmillió font sterling lejáratát van, továbbá egy nagyobb svájci franktartozása is esedékes.

Bacher vezérigazgató a sajtó képviselői előtt a chicagói katasztrófális spekulációról kijelentette, hogy ezt a csapást annak köszönheti, hogy Magyarországnak nincsen kereskedelmi szerződése az utódállamokkal és minthogy ennek következtében nagyobb lisztüzletek lehetetlenek, kénytelen gabonáját az amerikai piacokra vinni.

óra teljessé igazgatótanácsa ülést hívott egybe, amelyen az elnöki és ügyforgalmi jelentésen kívül az alábbi napirend szerepel: Jahoda A. Károly póttagot a tizedik kategóriából rendes taggá iktatják be. A kereskedelemügyi miniszter megkeresése alapján két titkári állás betöltésére négy jelölt felterjesztése. A nászódi városi statisztikai bizottságba egy új tagnak a delegálása. A kamara által kiállított bizonyítványok és számhitelesítések után szedendő illeték megállapítása. A múlt évről fennmaradt 170.722 lej költségvetési főössleg felhasználása, valamint a közgazdasági és társadalmi tudományi szabadegyetemnek a kamara által való létesítésének a jóváhagyása. A fentiekben kívül

az igazgatótanács behatóan fog foglalkozni a bélyegtvörvény és a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatok kérdésével. Határozatképesség esetén az ülést február 3-án fogják megtartani.

Csődeljárás egy aradi textilcég ellen. Aradról jelentik: Az aradi törvényszék Teszler Simon aradi textilkereskedő kérvényére elrendelte a csődöt a Czin és Bezaradi textilcég ellen, amelynek tulajdonosa Czin Elemér textilkereskedő. A törvényszék dr. Ursu János aradi ügyvédet nevezte ki tömeggondnokul s megállapította, hogy a hitelezők március 15-ig jelentkezhetnek a követelésekkel, április 12-én pedig a felszámolás s 15-én a csődválasztmány megválasztására kerül sor.

Megalakul az ecetgyárosok Szindikátusa. A romániai ecetgyárosok a napokban értekezletet tartottak Bukarestben, amelyen elhatározták az országos ecetgyárosok szindikátusának a megalakítását. Az értekezleten Léb Jenő, kolozsvári ecetgyáros javaslatot tett, hogy az ecetgyárosok fuzionáljanak az ecetgyárosok szindikátusával, hogy ezekkel együtt működve, érdekeiket hathatósabban védhessék meg a jövőben. Az értekezlet Léb Jenő javaslatát magáévá tette és megindították az erre vonatkozó tárgyalásokat. A bukaresti tárgyalások eredményeként az ecetgyárosok február 3-án, szerdán a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tanácstermében megtartják szindikátusi alakuló közgyűlést, amelyen az ecetgyárosok szindikátusi képviselője is részt fog venni. Az előkészítő bizottság felhívja az ecetgyárosokat, hogy az alakuló közgyűlésen saját jólfelfogott érdekekben feltétlenül jelenjenek meg.

Külföldi pénzek hivatalos árfolyama Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: Az állami hivatalok és a Narodna Banka külföldi valutaszámolásainak megkönnyítésére a jugoszláv pénzügyminisztérium rendeletileg szabályozza a külföldi pénzegységek dinár-árát. A pénzügyminisztérium az egyes idegen valuták hivatalos árát a következőkben állapítja meg:

1 Napoleon d'or	Din. 218.—
1 török lira	„ 248.—
1 angol font	„ 274.—
1 dollár	„ 56.40
1 kanadai dollár	„ 56.15
1 német márka	„ 13.42
1 arany zloby	„ 7.75
1 osztrák schilling	„ 7.94
100 francia frank	„ 212.—
100 svájci frank	„ 1090.—
100 olasz lira	„ 227.—
100 belga frank	„ 255.—
100 hollandi forint	„ 2285.—
100 lej	„ 25.—
100 bolgár leva	„ 40.—
100 dán korona	„ 1404.—
100 svéd korona	„ 1505.—
100 norvég korona	„ 1147.—
100 pezetasz	„ 801.—
100 drahma	„ 73.—
100 cseh korona	„ 167.—
1 millió magyar korona	„ 790.—

Ezek az árfolyamok 1926 február 1-től február 28-ig érvényesek.

TÖZSDE

Január 30-án

A lejt Zürichben 232.50, Párisban 11.80, Budapesten —, Bécsben —

Kolozsvár. A piac ma valamivel élénkebb volt, mint tegnap. A kínálatra megfelelő kereslet mutatkozott. Az árfolyamok a következők: Bécs 31.60—31.78, Prága 6.65—6.70, Budapesten 31.0—31.5, Páris 8.60—8.65, Zürich 43.60—43.70, Newyork 224.00—226.00, London 1095.1102, Milánó 9.20—9.22.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.55, Amsterdam 208.00, Newyork 519.00, London 2523.00, Páris 1965.00, Milánó 2090.50, Prága 1535.00, Budapest 72.65, Belgrád 915.00, Bukarest 232.50, Varsó 72.50, Bécs 73.10.

Bukarest. Devizák: Páris 8.60, Berlin —, London 1097, Newyork 225.00, Milánó 9.10, Zürich 43.50, Bécs 31.90, Prága 6.65, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 850, német márka 53.00, leva 1.57, török lira 115, font sterling 1105, francia frank 8.55, svájci frank 43.00, olasz lira 9.60, drachma 2.65, dinár 890, dollár 227.00, lengyel forint 30.00, osztrák schilling 82.00, magyar korona 32.00, cseh korona 8.55, belga frank 10.10, holland forint —.

BROADCASTING

RADIO-KÉSZÜLÉKEKEN

HALLGAT AZ EGÉSZ VILÁGI!

CLUJ : STR. N. JORGA 3 SZ.
BUCURESTI: RADIONEL' BLD. BRATIANU 26 • CERNAUTI: ACRECO STR. MICKIEWICZ 2

Romániában is az első helyen vezet

Sirota
este tartja
11 órai ke
veszet fogja
eu ópai kör
el önek a k
a hangverse
grammal la
eggel már
h ngverseny
bérlőtűt e
török estig
hivatalban,
visszatérít.

Vasárnap d.

Iliv.1.

Soroz

Vasárnap d.

Leszall

Vasárnap est

rettűj

Irénnel

szám 2

Hétfő: Anna

Sorozat

Keld: Anna

Sorozat

Szerda: Anna

rozatsz

Csütörtök:

So ozate

Péntek fél 8

Aladár

kal, Bé

Péntek este n

le híres

lozsvári

N. pibér

a bérlők

matlan,

riti bérlé

Szombat d. u

igen olcs

Márton.

Szombat este

előszér.

35 sz. S

Vasárnap d. u

13 adazo

helyarak.

Vasárnap d. u

Lili fellé

zat 234)

Va.árnap est:

rett. Bérl

Ihászsal.

Hé fő: Miénk

Napibér'e

Ha mlvés

butort é

sajnálja az

Szél

Erdélyr

Allandó buto

Stingl, Wiri

gorák, továb

enyvezett

PALA

Breiner Sá

.....

Jön febl

egés

Kola-

és az első

kiváló a

Előadás

Meleg és hide

Előadás

Belépő díj ni

Nyitv

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Sirota Leo egyélen hangversenyét pénteken este tartja meg a magyar színházban egy negyed 11 órai kezdettel. Európa legnagyobb zongoraművészeit fogja ismét eladni a publikum. Sirotta Leo az ópai körutján most érkezik el Erdélybe és először a kolozsvári magyar színházban tartja meg a hangversenyét, mely válogatott ragyszórá programmal lép az igényes közönség elé. Vasárnap reggel már árusítja a péczár a jayebet a Sirotta hangversenye. Azok a bérletek, akik nem öhajóják: nérelidőket érvénytelen tartani erre az estre, csőtörök estig visszaváradjenek bejelenteni a titkári hivatalban, amely egy napra eső bérlethányadot visszaterít.

Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Kék mazur (Karácsenyi Lili Lászlóval. Leszállított helyárakkal. Sorozat 222)

Vasárnap d. u. fél 6 kor: A Czárnö (Poor Liliel. Leszállított helyárakkal. Sorozat 223)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Arnbál (Operett) János, 2. adás. Bérletszűnet. Lengyel Irén, László Andorral, Ihászsal. Sorozat szám 224)

Hétfő: Annátál (3-adás. Napibérlet 67 sz. A. Sorozat 225)

Kedd: Annátál (4-adás. Napibérlet 68 szám B. Sorozat 226)

Szerda: Annátál (5-ödször. Bérletszűnetben. Sorozatszám 227)

Csütörtök: Arnbál (6-olször. Bérletszűnetben. Sorozatszám 228)

Péntek fél 8 kor: Dolly (Operett. N. ményi, Ihász Aladárval. E-ti előadás, leszállított helyárakkal. Bérletszűnet. Sorozat 229)

Péntek este negyed 11 kor: Sirotta Leonak, Európa le híresebb zongoravirtuozásának egyetlen kolozsvári hangversenye. (Felemelt helyárak. Napibérlet 69 sz. A. Sorozat 230. Azoknak a bérleteknek, akiknek a késői lezdet alkalmatlan, a titkári iroda készségesen visszateríti bérlethányaduk összegét csőtörtök délig).

Szombat d. u. 4 kor: A biboros, (Ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó társ: Pálffy Márton. Sorozat 231)

Szombat este 8 kor: Miénk az éjszaka (Ujdonság először. Poor Lili fellépésével. Premier-bérlet 35 sz. Sorozat 232)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Mézkalács (Operett, 13 adás. Neményivel, Ihászsal. Leszállított helyárak. Sorozat 233)

Vasárnap d. u. 6 kor: Miénk az éjszaka! (Poor Lili fellépésével. Rendez. helyárakkal. Sorozat 234)

Vasárnap este háromnegyed 9 kor: Annátál (Operett. Bérletszűnet. Lengyel Irén, László és Ihászsal. Sorozat 235)

Hétfő: Miénk az éjszaka! (Poor Lili fellépésével. Napibérlet 70 szám B. Sorozat 236)

Ha művészi kivitelű **fa, vas, vagy rőzsbutor** és zongorát akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg

Székelly & Réty

Erdélyrészi Butorgyár R. T. Állandó butorkiállítását. Valódi Bösendorfer, Stingl, Wirth és Produktivgenossenschaft zongorák, továbbá turnirok és klostereuburgi enyvezett lemezek nagy választékban.

PALAIS DE DANSE

Breiner Sándor PALACE kávéháza.

10n február hónapban **10n** egész Európában óriási sikert aratott

Kola-Jazz-Band

és az elsőrangú Farsagi tánc műsor kiváló attrakciókkal szerepel.

Előadás után a közönség táncol! Meleg és hideg vacsora. Elsőrangú italok. **Előadás kezdete 10 órakor.** Belépő díj nincs! Tányérozás nincs! **Nyitva reggel 3 óráig**

Mozgók műsora:

Select-mozgó

Vasárnap, január 31.

A kölyök

Charlie Chaplin és Jackie Coogan le-töktelesebb alakítása. Ebben a filmben a h 16 a filmművészet két kiválóságának együttműködése.

Urania-mozgó

Vasárnap, január 31.

Samson

legújabb filmje. **Páris királya** — Luciano Albertini legnagyobb sikere.

Műsoron kívül

a legújabb párisi divatrevü.

Apollo-mozgó

Vasárnap, január 31.

A vil-gíriú komikusok

Patt és Pattachon mint leányszöktetők

Rendkívüli filmbelátást 6 nagy felvonásban.

Sz. 242—1923.

Árverési hirdetés

Fenti szám alatti jegyzőkönyvben foglalt meg-tízás alapján közbíró teszem, hogy Grätz Hermann Cluj-i bejegyzett cég a K. T. 351. §-a értelmében közbenjövetele nem mellé tartandó nyilvános ár-ve-res n 144 db. hruves festőtől való eredeti olajfestményt és akvarellt, összesen 493 400 Lei, valamint 14 db antik bútor, u. m. szalongarnitúrát, ágyak, komódok, vitrinek, stb. 154,200 Lei becsértékben és kikiáltási árban fog eladati, Roth Fe enc e rraóti műkereskedő, átvételben és fizetésben késedelmes vevő kárára és veszélyére, a Grätz Hermann cég Clujban, Piata Unirii 8 sz a üzlethelyiségének szuterénjében, 1926 évi február hó 4 és 5. napján, d. u. 4—7 óra között.

A festmények és bútorok darabonként kerülnek árverés alá és az árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10% -át kifizetni készpénzben letenni. Vevők kötelesek a vételárát 10% vételi illetékkel és 10% luxusszáddal együtt készpénzben azonnal lefizetni.

Cluj, 1926. január 30-án.

Dr. Laurentiu Nestor, kö-j-gyző

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégibb és legjobb elő-készítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mellett készít elő közp-iskolai magánvizsgákra, **órett-ségire** vidéki tanulókat is.

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.

Hölgyeim!

Tu halmozott rak-tár miatt **rendkívüli ol-árusítás!**

Dámtin kalapok ..... 150 lej
Félc divatformák ..... 175 lej
Bársony modellek ..... 250 lej

IDEAL kalapüzlet
Cluj, Calea Regelo Ferdinand 8.

Fehér hét

női divatkülönlegeségek nagyáruházában - Cluj

megkezdődött a

fehér hét.

A legolcsóbban eladásra kerülnek:

fehér

selymek, crepe de chinek, marocain, crepe-satin, harisnyák, gyapju-szövetek, vásznak, zsebkendők, stb.

I-a fehér vászon mtr.	35
" " " " "	53
6 személyes damaszt-abrosz	225
1 db. frottier törülköző	57
1 " gyermekzsebkendő	6
1 " I-a férfizsebkendő	17
1 mtr. duplaszéles I-a eponge	75
1 mtr. duplaszéles di-vatssövet	69
1 mt. szerbvászon	25
1 db. gyapju válkendő	195
1 mt. szines selyem-marocain	290
1 mt. sima flanell	45

Szőnyegek, függönyök, butorszövetek, diván-takarók óriási választékban

Telefon **4-79** Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vasagabb betűvel 6 lej. Legkisebb spróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Házasságot legelőnyösebben közvetít. Minden megbízás eredményesre garántál. — Előjegyzésre számtalan előkelő társalmi állású és vagyonnal rendelkező ur és urnő. Cégjelzéstelen levelezés. Diskréció biztosított. — „Amor” Timisoara I. Gen. Praporgescu 7.

Kiadó különejratu burokozott szoba. Özv. Lébéné, Záp iya-u. 22. 500

BUNWALD

Raj. Str. Vlahuja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükörgyár. Táblavég raktár és áruvezetési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása 100%

A nyári fűrdőszalonra keresetlik látogatott fűrdőhelyre pensio vezetésére egy vallásos, ügyes, teljesen perfekt szakácsnő. Megkeresések „Pension” jeligére az Uj Kelet kiadóhivatalához küldendő. 541

Könyv- és papírüzlet eladó.

40 év óta megyezékhelyen, fővéren fennálló jótorgalmu könyv és papírüzlet, áru és berendezéssel együtt, betegség miatt eladó. Az üzlet detail és engro forgalmu monopolcikk és posta érték engedélyvel bír, biztos felelős megjelölést nyújt. Cim megtudható a lap kiadóhivatalában

Két fiatalember különbejáratu szobában lakást és jó kóser kosztot kaphat. Egyetem-u. 5, ajtó 3.

MARTIN PAL Jun.

Cluj, Piata Mihail Viteazul 25.

כשר ועלכווארען פאבריק
עריצניט אלבערלייא ועלכווארען
עוועקעטע עווערען פאמעס ער נאכאמאס
עוועקעטע. פיינערקראנט אונד הכשר און ערלונגען.

Rendkívüli alkalmi árak!

I-a szines french ing csak 260 lej
Selyem elejü ingek, legfinomabb kivitelben csak . . 350 lej

WEISS SIEGFRIED

kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Hirdessen az Uj Keletben

KADIMA Bankok, kereskedelmi vállalatok zárszámadásait és bármínemű nyomtatványait izléses kivitelben és olcsón készíti

CLUJ STR. BARON L. POP 10

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL”

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az hatalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” Egyedüli készítője: felírásu a valódi.

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.
Sighetul-Marmatiel egyedárusítója **Glanzman Adolf** illatszertár **Str. Bogdan Voda 40**

Használjunk kizárólag
PLANTOL
legjobb bővöngzslirt, mert ez tisztia, egészséges és klados!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselet: **HARTIG & MIENZ Cluj**
Str. Juliu Maniu 8. Telefon 1-18.

קאנקורד!
דיא נאכאדער „אויס ארטה און קולטור” עוועקעטע וועט איינען סוכטונגן שריב דער און סוכטונגן בערלינער אונט מיט לאנגערער פראקטיס אונד מוז האבען קבלות פאן 3 אונט קאנטע גרויס הודו. — בעל הודו בעאדאונט. — בעלעקטאנטען דאס מוז אונטער 35 יאהרע ווען מאנען אהרע אפגעטען בן 1. März 1926 אונטערפערטאנטען פראגעס איינזענדען. געהאלט מוז פער איינזענדען. שפעטען ווערדען מוז דען בערעטען צוריקגעאחאלט.
Násáud, am 28. Jänner 1926.
Leopold Siegelstein
Cultus Präsident.

Kérjen mindenütt
Pierre
borotva-pengét.
A legjobb fémkeverék, a legtökéletesebb gyártmány. Garantált minőség.
1800

Aranyér
„Anusol” Goedecke
aranyér ellen löbb mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egyszeru alkalmazás, biztos siker. — Minden fájdalommal azonnal megszüniet és meggyógyítja a gyulad, sebes és vérző helyeket. — Tartalmas alkaláreszektől mentes. Reggel és este egy kupocská lesz a végbélbe bevezelve. Minden palikában és drogériában kapható. —
RAKTAR **F.H. MEES** CALEA-GRIVITEI 61 BUKÁREST

Jó jövedelmet
nyerhetnek szorgalmas egyének varrógépek eladásával az egész országban. O adák 2000 lei főtétellel.
„Singer” gépkereskedésben — Sibiu
Str. Oanei 35.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.
Saját tőkél: **48.000.000 lej.**
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed.
Áruaktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.
Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Szerkesztőség hivatal és ny Cluj-Kolozsvár, S. L. Pop (Brassay-utca) Telefon: Szerkesztőség kiadó 228 és Es. N. Sz. — Egy szám ára páron és vidéken Bukarestben —

1926 február

A zsidóság

A közönség a román ellenzék részéről élénk támaszokkal. Ezek kisebbségek a liberális társadalmi küzdelemben győzelmet biztosítanak. Az egyes vezetőkkel is kapcsolatban még nem pártárnyak tes is, mert kisebbségi érdekeiket felelős vezetőkkel meg kell tárgyalni.

Az erdélyi szervezete, a Zsidó Párt, az egyes társadalmi pártok sem dönnek a pártok közül melyik párttal induljanak. Ez bizonyos érdekeikbe a megfelelően heti meggyőzés sokszor nem elégséges, hanem elérésére van szükség, hanem resnie, amelyek mára azt a pozíciójánál fogva

A legtermészetesebb küzdelemben a kisebbségek és amelyek azonosíthatja. Ideig gátolta a kisebbségi pártok olyan verziók egyeztetett volna küzdelemben a demokratikus ellenzékkel. Magyar Pártunk az, hogy különösen akkor garanciát kapnak, amelyek a ma elkövetettek.

A zsidóság választania helyek között. A reményét, hogy demokratikus ellenzék választási küzdelemben részben állásfoglalása, garanciák befolyásolják a pártok részére zsidóknak nagy részére, a társadalom és komolyan. A döntéstörténet és kiadás, mely a román képviselőválasztások kisebbségek szférájában a parlamentari jogait azokkal intézi.